

Najboljši

kontakt
med prodajalcem in kupcem
ustvarjajo oglasi v
dnevniku 'Glas naroda'

Mesečna naročnina
25 Din. za inozemstvo
35 Din. Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Nova vsedrjavna stranka
Proslava Fr. Ks. Meška
Naši izseljenci
Dr. Koce: Naše gospodarsko stanje
O raku

Št. 92

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v četrtek, dne 1. avgusta 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Nova vsedrjavna stranka se ustanavlja

Čeprav je bil že pred dnevi objavljen komunike, da so se gg. Aca Stanojevič, dr. Korošec in dr. Spaho sporazumeli o potrebi ustanovitve nove vsedrjavne stranke, ki bi obstajala v glavnem iz vseh treh skupin, ki jih oni vodijo, vendar še ni mogla izvedeti javnost o podrobnostih glede načel in organizacije nove stranke. Glede programa te nove stranke se je reklo samo to, da se bo v glavnem naslanjal na program radikalne stranke, kakor je bil prijavljen notranjemu ministrstvu leta 1933, ko so radikali hoteli obnoviti svojo stranko. O organizaciji nove stranke, o vsem pripravljalnem delu za ustanovitev stranke pa ni bilo nobenih podatkov. Šele včerajšnji »Slovenec« je podal o tem vprašanju nekaj podatkov.

Pod naslovom »Politično življenje se urejuje« objavlja »resnico o pogajanjih in razgovorih za ustanovitev nove vsedrjavne stranke«. Ker ima poročilo »Slovenca« oficijozen značaj in ga je smatrati kot prvo oficijalno potrdilo, da se je bivša SLS odločila za vstop v novo vsedrjavno stranko, podajamo glavno vsebino »Slovenčevega« poročila.

»Slovenec« najprej ugotavlja, da se je začelo naše politično življenje normalizirati in da je vlada dr. Stojadinoviča z omiljenjem cenzure dokazala svojo toleranco, da more tudi združena opozicija nemoteno prirediti shode. Toda pravi parlamentarizem se ne more razviti brez strank. Zato je treba, da se narod organizira v močne stranke, ki bodo mogle prevzeti vodstvo v notranje-političnem življenju ter se uveljaviti tudi brez pomoči policijskega aparata. Samo s pravimi političnimi strankami je mogoča evolucija v naši notranji politiki.

Zato se je že dolgo napovedovala nova politična organizacija, tako imenovana radikalna zajednica, ki bi jo tvorili radikalna stranka, kot najmočnejša srbska, bivša SLS, kot najmočnejša slovenska in bivša JMO, kot najmočnejša bosanska stranka. Voditelji teh skupin so se že definitivno dogovorili o ustanovitvi te nove stranke, ki ne bo imela niti plemenski niti verski niti pokrajinski značaj.

Vesti o programu te nove stranke pa so še več ali manj netočne. Program se še pretresa v Beogradu, Ljubljani in Sarajevu in o njem bodo odločali prvaki bivših treh strank, potem ko bodo voditelji vseh treh skupin proučili načrt programa, ki se sedaj pretresa. Kakor hitro bodo prvaki vseh treh skupin program odobrili, bo stranka tudi prijavljena.

Ker voditelji vseh treh skupin nočejo, da bi se nova stranka ustanovila od zgoraj, je bilo sklenjeno, da se prično prirediti shodi in sestanki, kakor hitro bodo preje omenjeni forumi vseh treh bivših strank odobrili ta program. Zlasti pa se prirede trije veliki shodi v Beogradu, Ljubljani in Sarajevu. Vesti časopisov o vodstvu te nove stranke so prezgodnje in se bo vodstvo izvolilo šele na prvi redni skupščini, odnosno na kongresu stranke.

Nato zlasti poudarja »Slovenec«, da nova stranka ni in ne bo naperjena proti Hrvatov, temveč bo skušala z njimi doseči sporazum. Vrata nove politične stranke bodo na široko odprta vsem Hrvatov ter je trditve o »obkroževanju Hrvatov« naravnost smešna.

Ustanovitev nove vsedrjavne stranke je s tem v Sloveniji oficijalno napovedana. Državotvorni pomen nove stranke je nesporen, prav tako pa je tudi nesporno, da kaže napovedana ustanovitev tudi še velike vrzeli. Tako je v sedanjih politični

Milijon Abesincev se pripravlja na vojno

Zanimive informacije Reuterjevega dopisnika

LONDON, 31. julija. Reuter poroča iz Addis-Abebe: Več ko milijon Abesincev se pripravlja na vojno. Vseposod vidiš moške, kako prenašajo orožje; da, pogosto opaziš tudi deset do 11 letne dečke, kako se vadijo v ravnanju s puško in kopjem.

Italijanski državljani odhajajo iz Abesinije. V Addis-Abebi je ostala samo ena Italijanka. V tukajšnjih krogih vidijo v ravnanju italijanskega poslanika, ki ni hotel prisostvovati proslavi rojstnega dne abesinskega cesarja, nezaljšano žalitev. Nekateri radikalni krogi pripravljajo abesinski vladi, naj v odgovor prekine

diplomatske odnose z Italijo, češ da takšno ravnanje ni v nikakem skladu z diplomatskimi običaji med dvema državama.

Reuterjev dopisnik je govoril z nekim visokim funkcionarjem abesinske vlade, ki mu je dal tole izjavo:

Upamo, da nas Italija ne bo napadla. Toda zdi se, da je Mussolini šel predaleč in se zdaj ne more umakniti. Vsa naša država ve, da si naš cesar želi miru, če ga je moči doseči častno za nas. Naš cesar je popoln gospodar položaja pri nas.

Novo nizozemsko vlado

je sestavil dosedanji preds. vlade Colijn s sodelovanjem katoliške, krščansko-historične liberalne in demokratske stranke

HAAG, 31. julija. AA. Mandatar krone in dosedanji ministrski predsednik Colijn je imel tudi včeraj ves dan razgovore z nizozemskimi politikami v svrhu sestave novega kabineta. Poseben pomen so prisodili politični krogi njegovemu sestanku s prvakom katoliške stranke dr. Goselingom. Ze njegov razgovor z Alberdom je dal povod govoricam, da se bošta dosedanji ministrski predsednik in vodja močne katoliške stranke pod silo razmer zblizala.

Proti večeru pa se je nenadoma razširila vest, da je Colijn uspelo sestaviti novo vlado na širših političnih osnovah in v duhu mandata, ki mu ga je poverila Nj. Vel. kraljica Viljemina. Nova vlada je sestavljena takole:

ministrsko predsedstvo, ministrstvo za kolonije in zastopstvo ministra državne obrambe je prevzel dosedanji ministrski predsednik Colijn, zunanje zadeve De Graef, pravosodstvo van Scheik, notranje zadeve De Wilde, finance Oud, kmetijstvo dosedanji minister državne obrambe Deekers.

prosveto dosedanji minister za socialno politiko de Bruyn,

socialno politiko član gornjega doma Slingenberg,

ministrstvo za trgovino in industrijo pa Celsissen.

Izpremembe kompetenc

Ustanovljeno je ministrstvo za kmetijstvo

BERLIN, 31. julija. DNB poroča, da so bile poleg rekonstrukcije vlade izvršene tudi neke izpremembe kompetenc pojedinih ministrov. Dosedanje ministrstvo za narodno gospodarstvo, trgovino, industrijo in kmetijstvo je bilo razdeljeno na dve ministrstvi, in sicer na ministrstvo za trgovino in industrijo ter za kmetijstvo.

Ministrski predsednik Colijn pripada, kakor znano, profirevolucionarni stranki. Ministri Deekers in prof. Celsissen sta člana katoliške stranke, Slingenberg pripada demokratski stranki, novi prosvetni minister Slotemaker de Bruyn pa krščansko-historični stranki.

Nova vlada bi imela biti v načelu izvenparlamentarna. Vzlic temu so pa stopili vanjo zastopniki petih glavnih meščanskih strank: katoliške profirevolucionarne, krščanske zgodovinske, liberalne in demokratske stranke. Nova vlada se bo predstavila spodnji zbornici vseskor še pred koncem tega tedna.

Izza ženevskih kulis

Abesinija - trda kost za diplomate

Svet DN bo skušal le ugladiti pot za nadaljevanje dela v arbitražni komisiji -- Prva seja je bila tajna -- Druga je napovedana za danes popoldne

ZENEVA, 31. julija. r. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov, ki predseduje svetu DN je prispel včeraj popoldne v Ženevo. Prva seja sveta je določena za danes ob 17. uri. Seja bo tajna.

V političnih krogih je med tem zavladalo optimistično razpoloženje, ker so se razširile z zelo zanesljivih virov govorice, da bo najbrže mogoče zadržati pretečo krizo še za nadaljnjih štiri tedne. V tem roku si bodo zapadne evrop-

ske velesile ponovno na vse načine prizadevale, da se doseže mirna poravnava italijansko-abesinskega spora.

O razgovorih, ki sta jih imela včeraj francoski ministrski predsednik Laval in angleški minister Eden, sicer ni bilo objavljeno še nikako uradno poročilo, vendar sodijo, da je Eden pod nekimi pogoji popustil. Po sodbi poučenih krogov ima Eden nalogo sporazumeti se z Lavalom, da bi se italijansko-abesinski spor urečil

situaciji hrvatsko vprašanje gotovo odločilne važnosti, prav v tem pogledu pa je oficijalno sporočilo zelo pomanjkljivo. Pravi sicer, da ne bo nova stranka naperjena proti Hrvatov, kar je tudi verjetno, iz vsega pa izhaja, da se ustanovi brez sodelovanja Hrvatov. Njen vsedrjavni značaj je s tem občutno oslavljen.

Dr. Maček, ki je danes nesporni voditelj Hrvatov, tudi odklanja ustanovitev vsedrjavne stranke in zahteva, da Hrvati, Srbi in Slovenci v čisto svobodnih volitvah najprej izvolijo svoje prave zastopnike in da se šele nato začne pogajanja za sklenitev sporazuma. Dr. Maček hoče torej, da sklenejo pravilno izvoljeni zastopniki Slovencev, Hrvatov in Srbov nekakšno nagodbo o notranji ureditvi države in ko je ta sklenjena, šele potem bi bilo mogoče govoriti o umestnosti vsedrjavne stranke. Iz izjav dr. Mačka v letu 1928 pa je razvidno, da je dr. Maček samo za sporazum ali nagodbo, ki bi dala vsaki pogodbeni stranki čim večjo možnost popolnoma svobodnega razvoja. Svobodna Hrvatska v okviru Jugoslavije, to je glavna zahteva dr. Mačka. Zato pa je tudi

dvomljivo, če bodo Hrvati sploh kdaj za vsedrjavno stranko in bi tudi radikalna zajednica, da jo tako imenujemo bila le zaradi nepripadnosti Hrvatov le deloma vsedrjavna stranka.

Če pa prodre naziranje dr. Mačka, potem se odpira v nameravani radikalni zajednici še ena vrzel. Po dr. Mačku naj namreč sklenejo od vseh Slovencev, Srbov in Hrvatov pravilno izvoljeni zastopniki sporazum. Nova radikalna zajednica pa se n. pr. v Sloveniji naslanja le na eno bivših strank, ali naj bodo vse druge proti njej v opoziciji? Ali pa se misli na to, da so vrata v novo vsedrjavno stranko odprta ne le vsem Hrvatov, temveč tudi vsem Slovincem? Tudi tu bi bila jasnost le v korist.

Ustanavljanje vsedrjavne stranke pomeni na vsak način napredek v našem notranjem političnem življenju, zlasti če ta nova stranka nima tega namena, da služi le interesom nekih bivših strank, da naj nova vsedrjavna stranka le sankcionira staro posestno stanje in staro borbo. Samo želeti je, da bi bila ta bojazen brez podlage.

Vreme

v naši državi dne 31. 7. 1935.

K r a j	Barometer	Temperatura		Padavine v m/m
		najnižja	najvišja	
Ljubljana	763.1	11	23	13.9
Maribor	762.1	11	19	—
Zagreb	762.6	12	19	13.6
Beograd	761.7	13	26	—
Sarajevo	762.9	11	30	5.0
Skopje	759.5	11	35	13.0
Split	756.9	14	33	2.0
Kotor	754.8	24	—	—
Rab	758.9	12	—	—

Najvišje temperature voljajo, razen Ljubljane, za prejšnji dan.

Vremenska napoved

NOVI SAD: Zjansilo se bo na zapadni polovici, a prevladovalo bo oblačno vreme. V ostalih predelih vzhodne polovice kraljevine bo ostala temperatura brez večjih izprememb, mestoma bo tudi deževalo. Temperatura bo padla na južnem lelu države.

DUNAJ: Postopno izboljšanje, ozračje se bo polagoma ogrelo, nekaj dni bo zopet lepo vreme.

Italija išče posojilo

Zdaj sondira teren v Londonu...

LONDON, 31. julija. AA. »Daily Telegraph« je davi objavil vest, da italijanski agenti na londonskem finančnem tržišču sondirajo teren za eventualne trgovske kredite za Italijo. List pravi k tej vesti, da je zelo malo verjetno, da bo to sondiranje našlo dovoljen odziv.

Italija je uvedla monopol nad uvozom sirovin

LONDON, 31. julija. Reuter poroča iz Rima: Izšel je odlok o ustanovitvi državnega monopola za nadziranje uvoza sirovin, zlasti premoga in glavnih kovinskih rud. Monopol stopi v veljavo 1. avgusta t. l.

na osnovi posebnega angleško-francosko-italijanskega sporazuma, s katerim naj se določi procedura za neposredno pomirjenje med Italijo in Abesinijo. Ako Laval pristane na to angleško zahtevno, se bo Anglija zadovoljila s omejitvijo razprave v Ženevi in na določitev petega arbitra v italijansko-abesinski arbitražni komisiji. Splošna razprava o vzhodnoafriški aferi, bi se v takem primeru odgodila do 15. avgusta, če bi med tem že ne bilo mogoče z neposredno diplomatsko akcijo doseči poravnava spora.

Ako pa Laval ne bi pristal na te angleške pogoje, bo Eden v Ženevi insistiral, da svet DN takoj prouči ves italijansko-abesinski spor.

Po poročilu iz Londona pa tam zavračajo vest, da bi se bila Laval in Eden snoči že zedinila zastran mandata DN nad Abesinijo. Prav tako ne vedo ničesar o kakem pristanku abesinskega cesarja na ta predlog, o čemer piše današnji pariški »Matine«.

Obiski in razgovori

Današnji dopoldan so delegacije prebile z obiski in razgovori. Italijanski delegat baron Aloisi je imel daljši razgovor z Lavalom in z Edenom. Nato je govoril z abesinskim delegatom Havariatom in generalnim tajnikom DN Avenolom. Potem sta se ponovno sestala Aloisi in Eden. Od poteka tega sestanka je predvsem odvisno, ali se bo še danes popoldne vršila neuradna seja sveta DN. Na vseh straneh pritiskajo na to, da bi se stvar prenesla na tla izvoljenega sodišča in da bi se zadeva končala že v nekaj dneh.

Včeraj — tajna seja

ZENEVA, 31. julija. r. Danes ob 17. se je začelo 87. zasedanje sveta DN, sklicano zaradi ureditve spora med Italijo in Abesinijo. Prva seja je bila tajna. Sedanje zasedanje sveta DN se vrši v tistem krilu poslopja DN in v tisti dvorani, kjer se je svoječasno sestajal na seje glavni odbor razorožitvene konference.

Politični utrinki

Stari radikalni program.

Kot podlaga programa snujoče se zajednice radikalov, pristašev SLS in JMO bo služil radikalni program iz leta 1933, ko so hoteli radikali obnoviti svojo stranko. »Politika«, ki je takrat objavila ta program, je bila zaplenjena, objava programa pa je bila prepovedana. Sedaj je »Politika« znova objavila ta program v celoti. Glavne točke tega programa se glase:

Temeljna načela.

Stranka hoče dvigniti blagostanje naroda in bo zato podpirala dvig proizvodnje ter gledala na to, da se davčno breme pravilno razdeli. Tudi je za vse reforme, ki so za dvig blagostanja potrebne.

Stranka je monarhistična in za dinastijo Karadjordjevičev. Je za narodno in državno edinstvo ter za teritorialno edinstvo in za edinstveno državljanstvo. Stranka pa upošteva posebnosti, ki so se jih pridobile posamezne pokrajine v upravnem, političnem in drugem oziru.

Za odpravo različnosti smatra stranka za potrebno, da se spoštujejo vsa tri imena našega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, da se spoštuje njih enakopravnost in enakopravnost vseh priznanih ver, nadalje, da se spoštujejo tudi tradicije, ki jih je treba varovati, ker se bo samo na ta način razvilo medsebojno spoštovanje in zaupanje. Brez tega zaupanja ni mogoč harmoničen razvoj. Stranka hoče zato, da se državna aktivnost izvaja na način, da bodo nemogoče pritožbe o privilegiranju enih na račun drugih.

Državno upravo je treba urediti tako, da morejo posamezni kraji svoje lokalne potrebe urejati sami. Stranka smatra načelo samouprave širokega obsega kot najboljši sistem za ureditev države v smislu narodnih želj in potreb.

Vse panoge državnega življenja morajo biti enako dostopne Srbom, Hrvatom in Slovincem.

Zakonodaja.

Stranka je za ustavno in parlamentarno ureditev države v demokratičnem duhu. Parlament se voli s splošno, neposredno in tajno volilno pravico. Svoboda govora, združevanja in tiska mora biti zajamčena. Prav tako osebna in lastninska varnost. Načelo samouprave mora biti izvedeno dosledno. Parlament ima vse proračunske pravice.

Uprava

mora biti čim bolj enostavna, cenena in ekspeditivna. Sedanja upravna razdelitev na občine, okraje in banovine se mora izvesti tako, da bo čim bolj odgovarjala potrebam naroda. Občine in okraje morajo biti tako veliki, da so finančno dovolj močni. Skozi vse ustanove se mora izvesti načelo samouprave.

Sodstvo.

Sodniki morajo biti stalni in neodvisni. Podana morajo biti jamstva za organizacijo sodišč, ki bodo štela vse pravice državljanov.

Izredna sodišča so nedopustna.

Finance.

Za dobre državne finance je potrebna dobra notranja in zunanja politika. Posredni davki in vse one takse ter dajatve, s katerimi se podražuje vsakdanje življenje, se morajo znižati, pri neposrednih davkih pa se mora izvesti progresivno obdatenje. Davčna uprava se mora reformirati. Potrebna je razumna štednja in redukcija državnih izdatkov.

Gospodarstvo.

Dvigniti je narodno blagostanje in vsakemu državljanu zagotoviti pogoje za delo in obstanek. V trgovinski politiki je treba šteti narodno delo, trgovinske pogodbe pa sklepali z ozirom na naš izvoz.

Ker je naša država kmetijska, treba posvetiti posebno pažnjo kmetu ter gledati na to, da se zboljša proizvodnja. Kmetu treba pomagati s čim cenejšim kreditom. Stranka bo podpirala združništvo.

Štela pa bo tudi industrijo, trgovino in obrt, da bodo mogle konkurirati s tujimi proizvodi. Zlasti je treba podpirati industrijo, ki uporablja domače sirovine. Resno pažnjo je posvetiti obrtniški proizvodnji, katero je pospeševati s ceninimi krediti in z zadrugami.

Vso pažnjo bo posvečala stranka tudi delavski zakonodaji.

Prosveta in verstvo.

Prosvetljenje naroda mora biti glavna kulturna dolžnost države. Gojiti je jugo-

Živahna politična delavnost bivših ministrov

BEOGRAD, 31. julija. b. Ker vlada v Beogradu politično zatišje, je opozicija prenesla svojo delavnost v notranjost države. Voditelji bivših strank hočejo izkoristiti čas za bodočo svojo strankarsko formacijo. Tako je bivši minister in prvak Miša Trifunović odpotoval v Osijek, kjer je imel številne sestanke s svojimi somišljeniki. Bivši minister Boža Maksimović in dr. Laza Marković sta odpotovala v valjevsko okrožje in tam priredila več političnih sestankov. V Valjevu je imel političen shod tudi bivši minister Pera Marković eden izmed voditeljev bivše demokratske

stranke Ljube Davidovića. Bivši predsednik vlade in dolgoletni zunanji minister dr. Voja Marinković, ki se mudil na svojem posestvu blizu Valjeva je obiskal te dni sedanega ministra za gozdove in rudnike Ignata Stefanovića in bivšega prosvetnega ministra Ilijo Šumenkovića. V Lazarevcu se je danes vršila konferenca Združene opozicije, na kateri so govorili demokratski voditelji Proka Ilija, Bogić in Sajić. Iz teh sestankov so bili poslani brzojavni pozdravi dr. Vladku Mačku, Ljubi Davidoviću in Joci Jovanoviću.

Sanacija našega denarništva

BEOGRAD, 31. julija. b. Danes dopoldne je bila v ministru trgovine in industrije seja, katere sta se udeležila poleg ministra dr. Vrbanića tudi finančni minister in zastopnik ministra za pravosodje Ignjat Stefanović. Na tej konferenci se je razpravljalo o vseh aktualnih vprašanjih našega banarstva. Obenem se je pretresal nov zakonski načrt o bankah. Kakor smo se informirali bodo s tem načrtom popol-

noma zaščiteni interesi vlagateljev. Poleg ostalega se je vzelo v pretres tudi vprašanje nekoliko večjih bank, ki bi morale uživati zaščito zaradi težkoč, v katere je zabredlo naše denarništvo radi krize. Med njimi bo tudi neki večji zavod v Dravski banovini, ki bo užival zaščito za 6 let. O vseh teh vprašanjih bo v kratkem razpravljala tudi ministrski svet in o tem končno odločal.

Napredovanje

BEOGRAD, 31. julija. b. Pri podružnici Pošne hranilnice v Zagrebu je napredoval v 7. skupino Stefan Pešel.

Premestitve

BEOGRAD, 31. julija. Premeščen je za svetnika v četrti skupini prve stopnje pri kraljevski stalni delegaciji pri Društvu narodov doktor Ivan Subotić, svetnik in isti skupini in stopnji pri zunanjem ministru.

Politična večerja pri Jankoviću

BEOGRAD, 31. julija. b. Zaslisanje bana Vrbaske banovine g. Bogoljuba Kujundžića v zvezi z nekaterimi trditvami, ki se nanašajo na politično večerjo pri dr. Jankoviću, bo 9. avgusta.

Kongres jugosl. profesorskega društva

BEOGRAD, 31. julija. b. Na kongresu jugoslovskega profesorskega društva v dnevi 8. in 9. septembra v Nišu se bodo obravnavala vprašanja o napredovanju profesorjev, o javnem ocenjevanju, o spremembi sedanjega srednješolskega zakona in učnega načrta ter o zgradnji profesorskega doma v Beogradu poleg cerkve svetega Marka.

Skavtski tabor v Beogradu

BEOGRAD, 31. julija. b. Od 1. do 11. septembra t. l. bo v Beogradu III. veliki skavtski tabor, ki se ga bodo udeležili zastopniki vseh skavtskih organizacij v državi, pa tudi zastopniki skavtskih organizacij iz sosednjih prijateljskih držav.

Namestitev

BEOGRAD, 31. julija. b. Za pomožnega davkarja v Litiji je postavljen Hlade Anton.

slovensko misel kot sintezo srbstva, hrvatstva in slovenstva. Zlasti je paziti na ljudsko šolstvo in strokovno šolstvo. Pouk mora biti brezplačen.

V verskem pogledu je stranka za spoštovanje svobode ver ter za razumno razmejitve med cerkvijo in državo v soglasnosti z verami in pri spoštovanju državne suverenitete.

Nato navaja program stališče stranke glede zdravstva in socialne politike, se izreka za vojsko in njeno redukcijo, v kolikor je ta z ozirom na zunanje razmere mogoča, ter se izreka v zunanji politiki za ohranitev prijateljskih odnosov z zavezniki ter očuvanje miru v okviru Društva narodov.

V zaključnem odstavku pravi program, da ne more imeti stranka ne verski, ne plemenski in ne pokrajinski značaj.

Obenem je bil prijavljen ministru tudi statut stranke, ki predvideva glavni odbor, obstoječ iz 75 članov, od katerih mora bivati v Beogradu 25.

V znamenju pomirjenja

P. n. Uredništvo »Glasa naroda«, Ljubljana.

Podpisana predsednik Prosvetnega društva Blaž Potočnikove čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano in glavni govornik na občnem zboru te čitalnice 28. 7. 1935., prosiva glede na notico »V znamenju pomirjenja« v št. 90. »Glasa Naroda« od 30. 7. 1935., da v prvi številki po prejemu v smislu tiskovnega zakona objavite pod istim naslovom in na istem mestu sledeči poravek:

»Ni res, da so prireditelji izkoristili to priliko ter izpremenili občni zbor v političen shod, ki je stal moralno mnogo nižje,

Ljuba Davidović se vrne v Beograd

BEOGRAD, 31. julija. b. Vodja Združene opozicije Ljuba Davidović, ki se je mudil dalj časa v Vrnjački banji, se vrne v soboto ali nedeljo v Beograd.

Dr. Anton Korošec — senator

BEOGRAD, 31. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja od 27. julija, in na podlagi čl. 50 ustave, je imenovan za kraljevskega senatorja dr. Anton Korošec, minister notranjih zadev.

Senzacionalne aretacije v Bukarešti

BUKAREŠTA, 31. julija. b. V znani finančni aferi, ki smo o nje poročali in ki je z njo Rumunija oškodovana za 25 milijonov lejev, je sedaj nastopil nagel preokret, ki je izzval senzacijo v vsej Rumuniji. Včeraj popoldne se je v prostorih rumunske Narodne banke nenadoma pojavil preiskovalni sodnik Slavescu in družbi policijskih organov in izvedel v banki preiskavo. Našel je dve pismi, ki težko kompromitirata zelo ugledne politične in gospodarske osebnosti v Bukarešti. Po izvršeni preiskavi je sodnik pozval na zaslisanje guvernerja Narodne banke Dumitresea, ki je nedavno dal ostavko na položaj guvernerja. Za danes se pričakuje še več senzacionalnih aretacij v Bukarešti.

Nove nemške križarke in podmornice

LONDON, 31. julija. AA. »Daily Telegraph« je davi objavil, da bodo v Nemčiji do konca t. l. sploveli v morje 7 novih križark po 22.000 ton, dve križarki po 10.000 ton, večje število torpednih rušilcev in najmanj 12 podmornic.

kakor pa politični zbori pred 6. januarjem, marveč je res, da je bil občni zbor strogo stvaren in discipliniran in se je točno držal programa in namena, kar je izrečno priznal navzoči zastopnik sreskega načelstva.

»Ni res, da je glavni govornik operiral z vsemi mogočimi šlagerji in osebnimi napadi, da ljudstvo tembolj v političnem sovraštvu podžge ter razpali politične strasti, kar mu je v precejšnji meri uspelo. Res je, da je samo pojasnil na kratko zgodovino društva in poudarjal, da je bilo društvo skozi in skozi nepolitično in da hoče tako tudi ostati za naprej, res je tudi, da ni operiral z nikakimi šlagerji in zlasti ne z osebnimi napadi. Ni res, da je napadal bivšega bana dr. Draga Marušića, ministra Puclja in dr. Kramerja, posestnika Pipana in poslanca Komana, ampak je res, da je brez vsakega komentarja izjavil, da je bilo društvo razpuščeno, ko je bil ban dravske banovine dr. Marušić. Pucelj minister in bivša člana društva gospod Pipan — predsednik edine politične organizacije v Sloveniji in g. Koman poslanec ljubljanske okolice in Narodni skupščini. Ni res, da je navajal pri svojih napadih popolnoma neresnične trditve, nasprotno je res, da ni navedel nikake neresnične trditve. Tudi ni res, da je bil napaden šolski upravitelj, ker ni izobesil zastave na šolskem poslopiju za to politično prireditve, ampak je res, da noben govornik ni šolskega upravitelja niti z besedo omenil.«

Z odličnim spoštovanjem:

Karol Erjavec, predsednik Blaž Potočnikove čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano.

Fran Erjavec, učitelj v Vučitrnu.

Izpred sodišča

Zaradi 5. maja.

Mali kaženski senat pod predsedstvom s. o. s. Frana Gorečana je sodil te dni večinoma tatovom, imeli pa so sodniki opravka tudi s političnim prestopkom.

Letos 8. maja je prišel po opravih na Rakek 33 letni Ivan F., trgovski pomočnik iz Mantora, in se še z nekim neznancom dalje časa pomudil v neki gostilniški kleti. Pogovor je nanesel na politično področje in se je pri tem med drugim vnela med številnimi gosti zanimiva debata s pravo politično modrostjo o skupščinskih volitvah, ki so se vršile 5. maja. Pač kakor se pri takih debatah dogaja, so se debatanti razdelili na vladne in opozicijske in so padale zelo ostre besede. Če debata prišla že na ostri zakon, se je hotel Ivan F. pred Rakovčani postaviti s svojo modrostjo in je vrazil svoj politični govor nanje, kar po nemško, misleč, da ga ne bo nihče razumel, tisti pa, kateri ga bo, je pa že toliko »brhiten«, da ne bo njegovih besed nosil na nepoklican nos. Tako je prav govorniško razkladal svoje politične nazore o državi in skupščinskih volitvah na tak način, da ga je detektivsko oko izročilo v roke oblasti in v zapor. Pred malim senatom je bil obtožen zaradi pregreška proti pravi politiki po čl. 3 zakona o zaščiti države. Vršili sta se dve razpravi, ki sta bili obe tajni in je bil F. obsojen na 6 mesecev strogega zapore.

6 mesecev za 284 Din.

Ljubljancan Tone R. je bil že dvakrat toliko srečen, da je lahko občutil kaj je kriminal. V dnevih evharističnega kongresa 29. junija je izmaknil Tereziji Ottrinovi ročno torbico, v kateri je imela 34 dinarjev gotovine, zlato verižico, vredno 250 dinarjev in kongresno legitimacijo. Tone je sodnikom tatvino priznal in bil obsojen na 6 mesecev strogega zapore.

Pismo iz Kočevja

Kočevje, 30. julija.

Vsem so še gotovo v spominu dogodki, ki so se 20. julija odigrali v Stari cerkvi. Radi izzivanja prirediteljev je prišlo do dejanskega spopada med prisotnimi Slovenci in Kočevjarji. Sedaj vodijo strogo preiskavo. Vse kaže, da bodo soudeleženci najstrožje kaznovani.

V soboto 3. avgusta in v nedeljo 4. avgusta t. l. bodo v Kočevju privedli Kulturebunda v večjem obsegu. V soboto zvečer je takozvani »Münchener Abend«, pri katerem sodeluje neka skupina iz Münchena, drugi dan zjutraj je budnica, ob 9. uri cerkveno opravila, popoldne povorka kočevskih narodnih noš, nato pa velika ljudska veselica.

Nič ne bi imeli proti vsem tem prireditvam, ako ne bi bili prepričani, da bodo Kočevjarji vse to spet izrabili za izzivanje avtohtonega slovenskega prebivalstva. Razni vzkliki nikakor ne pomirijo živcev sicer zelo potrpežljivih kočevskih Slovencev. Radi dogodkov v Stari cerkvi so se razmere izredno poostriale. Več Slovencev je bilo od tukajšnjih lesnih industrij, ki so v nemških rokah, odpušteni. Zadnje dni so Kočevjarji na osnovni šoli v Oneku razbili s kamenjem vse šipe. Sicer jih bodo plačali sami, vendar so napravili šolskemu upravitelju Slovcu s tem nezaželjeno mačjo godbo. Upamo, da bo oblast krivce izsledila in jih temeljito kaznovala. Takoj po volitvah so neki zlikovci posekali spominsko lipo, ki jo je šola postavila v spomin na marsejsko tragedijo.

Vse to in pa še dnevna izzivanja nekkih oddelkov, obstoječih iz kočevske mladine v mestu in na deželi, so povzročila, da je postalo stanje izredno napeto. Želimo, da oblast poskrbi, da v teh dneh kočevskih prireditev ne bo v ničemer žaljen nacionalni čut avtohtonega slovenskega prebivalstva.

Trbovlje

Gasilska tombola prostovoljne gasilske čete Trbovlje-trg bo v nedeljo 4. avgusta ob 14. uri.

Vračajo se in odhajajo. V ponedeljek so se vrnili otroci s tritedenskega letovanja Rdečega križa v Boštanju pri Sevnici. V nedeljo zvečer pa odpotuje 10 podmladkarjev Jadranske straže v Kraljevicu, kjer bodo skupno z ljubljanskimi podmladkarji prebili štiri tedne. Nastanjeni bodo v Počitniškem domu Franje Tavčarjeve.

80.000 Din je določenih v banovinskem proračunu za l. 1935-36 za preložitve ceste pri Spancu. Za nadaljevanje cestne gradnje Trbovlje—Marija Reka je namenjenih 83.000 Di. S temi deli je zagotovljen zaslužek mnogim našim občanom.

Pa brez zamere

Kadarkoli prečitam »Jutrove« uvodnike imam občutek, da sedim v cirkusu pred žonglerjem: Hokus pokus pa postane rdeče belo belo pa rdeče ali črno, črno pa rdeče ali belo. Včerajšnji uvodnik je bil na pr. tak hokus pokus po temle receptu:

Vzemi nekaj gramov nacionalizma, pa mu prideni nekaj kapljic internacionalizma. Ko opaziš, da godla preveč hitro kipi, ji prideni nekaj žlic demokracije, toda ne pozabi tudi na nekaj zrn socializma. Se boljje je če lonček, preden ga postaviš k ognju, namazš z močno ali železno roko. Ne pozabi tudi na rasizem, kajti biološke koreninice so se prav izkazale. Zlasti pa ne pozabi, da se bodočnost oblikuje le v težkem boju, to da drži se razuma in zlate srednje poti, ne zajemi godle, ko je še vsa vroča, temveč počakaj, da se ohladi. Tedaj šele postaneš lahko bojeviti. Ne bodi torej optimistični pesimist, temveč vedno in vselej ter povsod le pesimist in optipesimist, kajti tedaj boš imel profit.

Proslava Fr. Ks. Meška

Pesnik in pisatelj preč. msgr. in dekan Fr. Ks. Meško obhaja 60 letnico svojega zaslužnega življenja. Čeprav rojen na Štajerskem, je študiral na bogoslovnici v Celovcu ter deloval na Koroškem plodono celih 22 let. Slovenska Koroška mu je postala, kakor pravi tudi sam, druga in ljubljena domovina. On pa je postal Korošcem pravi tovariš, dobrotnik, konzul in brat. Da je temu res tako, se je pokazalo tudi zdaj ob njegovi 60 letnici. Klub Koroških Slovencev, organizacija, ki jo tvorijo koroški izseljenci, ga je imenovala pri tej priliki svojim častnim članom in v torek zvečer so mu izročili častno diplomu. K slavnosti so prihiteli zastopniki vseh klubovih podružnic iz cele Slovenije, pa tudi vsi drugi vidnejši člani Kluba.

Oficijelno slavnost je otvoril agilni in požrtvovalni predsednik Osrednjega kluba, g. dr. ž. tožilec dr. Julij Fellacher, ki je imel tudi slavnostni govor. Opisal je plodono delovanje jubilaranta in njegove velike zasluge za Koroško, ki si jih je stekel tako kot pesnik in pisatelj, kakor kot dušni pastir in splošni narodni delavec. Za sliko, ki se nahaja na diplomu, je izbral Klub motiv iz Marije na Zili, tik Beljaka, kjer je služboval slavljencec kot župnik nad 12 let. Na sliki se nahajajo vse značilnosti lepe okolice, tudi vaško znamenje, ki ga imenujejo na Koroškem: križ. Na sliki se nahaja pa tudi hiša, katere lastnik ga je spravil med vojno v zapor. Živahno pritrjevanje je pokazalo, da je govoril gospod predsednik iz srca vseh navzočih, ki so prihiteli brez vsake propagande v izvanredno velikem številu.

Mladostno čil se je zahvalil preč. slavljencec za počastitev v besedah, ki kažejo že same na sebi njegovo blago, angelsko dušo in poudarjal v svoji znani veliki skromnosti, da je vršil le svojo dolžnost. Spominjal se je lepe Koroške, posebno pa dobrega in poštenega koroškega ljudstva od preprostega človeka do inteligenta. Kofikor je našel hudobnih ljudi, so bili ti samo od strani Nemcev nahujskani. Na Koroškem bi živel in deloval najraje tudi danes. Živahno ploskanje navzočih je pozdravilo jubilaranta in prav tako je sledilo njegovemu govoru. Ob izvajanjih obeh govornikov pa se je porosilo marsikatero mehko koroško oko.

Po oficijelni proslavi se je vršil prijateljski sestanek, ki se ga je udeležil tudi prečastiti jubilarant. Bilo je zopet več govorov, ki so vsi slavili njegovo delo in zasluge. Kazali pa so tudi na krivice, ki so se mu godile, in sicer tudi iz središča Slovenije. Njegovi dramati »Na smrt obsojeni« in »Matka«, ki je v nju vžil pisatelj vso ljubezen do slov. Koroške, ne samo da nista našli, kakor je navajal g. ravnatelj Jaka Špicar, nobenega priznanja, temveč ju je sprejela takozvana oficijelna kritika celo sovražno. To pa jubilaranta ni motilo, temveč je delal in dela v istem smislu dalje!

Gospod univ. profesor dr. R. Kušej je obujal v svojem govoru spomine na čase, ko so delali s slavljencec skupno na Koroškem. Bili so to trdi, pa zopet lepi časi, ker vladalo je med kult. delavci pravo prijateljstvo brez zlobnosti in intrig. Bil si res brat med brati in ni bilo treba polagati besed na tehtnico.

Slično je govoril preč. mariborskega kluba kot bivši narodni delavec v Beljaku. Prav pristrčno je čestital slavljencec tudi g. nar. poslanec in šol. upravitelj Drago Dobersék, ki je zastopal obenem tudi prevaljski Klub koroških Slovencev. Poudarjal je posebno njegove zasluge na polju mladinskega pesništva in pisateljstva. Nasprotni pesimističnemu naziranju, ki se je bilo pojavilo od ene strani, je poudarjal, da seme, ki ga je zasejal v mladini jubilarant, ne bo zamrlo, temveč klije dalje.

Ponovno sta se oglasila zopet slavljencec in predsednik Osrednjega kluba. Prevladalo je glede slov. Koroške splošno optimistično naziranje. Težak boj bijejo naši bratje, godijo se jim vnebovpijoče krivice. To pa ima zopet to dobro stran, da izziva od njihove strani tem trdnejši odpor. Dolžnost nas vseh pa je, da jim nudimo moralno pomoč. Koroški Slovenci niso naši sodržavljeni, toda so kri naše krvi in prav tako, kakor se spominjajo svojih ljudi, ki živijo izven Rajha. Nemci, se moramo spominjati koroških Slovencev tudi mi.

Jubilarantovim slavljencec se pridružujemo tudi mi. Vsakogar, ki pozna to blago in dobro dušo, navdušeno za vse lepo in za narod koristno, mora veseliti, da je našel preč. slavljencec priznanje in vsaj nekaj plačila za obilni trud! Prestati je

moral težke čase, zapostavljen, ponižan je bil celo od lastnih tovarišev, duhovnih sobratov. — In kaj je moral prestati vsled denunciacij med vojno in ob prevratu, to vé samo on. Obdolžili so ga, da je dajal iz stolpa svoje župne cerkve v Mariji na Zili znamenja Italijanom. Hudo je, ako se obdolži nedolžnega. Še hujše je, ako se

izvrši obdolžitev izza plota, kakorkoli na način, da se zločincu niti ne more do živga. Toda Bog je pravičen. Ovadah prečastitega g. Meška je bil tedaj mogočen posestnik in ugledna oseba. Danes pa je uničen tako materijelno kakor moralno prav docela, med tem ko obhaja nedolžni trpin v veliki slavi svojo 60 letnico. J. J.

600 rudarjev ob kruh?

Ljubljana, 31. julija.

Veliko razburjenja je vzbudil med rudarji komuniké, ki ga je izdala vlada na ponedeljski seji ministrskega sveta, ker se komuniste dotika tudi nekih dobav premoga in zavoljo tega samo ob sebi umevno, da stvar rudarjev živo zanima. Ministrski svet je namreč sklenil, da se izločijo od nadaljnjih dobav premoga za državne železnice vse one vrste premoga, ki po svoji kvaliteti ne ustrezajo potrebam državnih železnic. Zavoljo tega so bile znižane količine dobav premoga iz nekaterih rudnikov, katerih premog ne ustreza po svoji kvaliteti in ki zaradi oddaljenosti ne pride v poštev. Znižanje se bo izvedlo v teku treh mesecev, tako da bo delavstvo, ki bo zaradi tega postalo brezposelno, lahko našlo zaposlitev pri drugih rudnikih, pri katerih se bo dobava premoga za državne železnice še povečala.

Ti ukrepi se tičejo predvsem rudnikov v Sloveniji. Znano je, da je država ustavila dobave premoga pri rudnikih v Velenju, Beli Krajini in Kočevju. Ti rudniki bodo kmalu nehali obratovati, delo bo pa izgubilo okrog 500 do 600 rudarjev.

Nevarnost pa je, da bodo tudi rudniki Trbovlje, Hrastnik in Zagorje obratovali le po 12 ali 13 dni v poletnih mesecih. Rudarji bodo prikrajšani za en ali dva delovna dneva in precej občutno za svoj zaslužek. Z upanjem pa, da bodo brezposelni rudarji dobili zasluzka pri rudnikih z večjimi dobavami v Južnih krajih, pa ni nič, ker se taki poskusi tudi do sedaj niso obnesli. Zadnja leta forsirajo pri nas predvsem predrag premog iz juž. krajev (Timok), čeprav je slabši od trboveljskega. V letih krize so bili naši rudarji že tako močno prizadeti.

V šestih letih je padlo število rudarjev v rudnikih TPD od 8977 (1929 l.) do 4636, padla pa je proizvodnja premoga v Sloveniji nad polovico. V Trboveljah se je zato pokrenila

akcija za zaposlenje rudarjev, ki bo predložila TPD vse nedostatke in prikrito izrabljanje delavstva bodisi glede praznovanja, glede stanovskih in higienskih zadev, kakor tudi glede zaposlenja tujih delavcev pri rudniku, ki mu plačujejo Bratovske skladišče. Rudarji bodo sklicali posebno konferenco, da rešijo svoja vprašanja: zaposlitve, zavarovanja, zdravstvenega stanja in podpor. Konferenca se bodo udeležili: banska uprava, sreska načelstva, glavna in krajevna Bratovska skladišča, lokalni odbori II. skupine Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, načelstvo II. skupine in Delavska zbornica. Sklenili so poslati tudi deputacijo k direkciji TPD, vendar pa ravnatelj zdaj ne ugetne sprejemati, ker mora odpotovati v Beograd in nato v Pariz po primerna navodila. Delavski zaupniki, sicer tolažijo rudarje, da se bodo posledice teh ukrepov pokazale šele drugo leto spomladi in da bodo do 1. novembra ostale odredbe take kot dozdaj. Posledice se kažejo pa že zdaj: letos avgusta bo dela manj kot lani, ko so rudarji delali 16 šihov v primeri z letos (12—13). Nekaj posebnih naročil bo za september in oktober, pozneje pa spet nič. V vseh revirjih so lani dvignili 80.000 ton premoga, v Kočevju lani 1200 ton, letos pa kaže, da ne bo produkcije niti 200 ton. Rudarji vsi razočarani gledajo v mračno bodočnost pred seboj. Nekoliko jih je sicer potolažila obljuba ministra dr. Korošca, ki jo je pred časom dal njihovi deputaciji v Beogradu, da se bo zanje zavzel, zelo pa so jih potrli in razočarali tile novi vladni ukrepi. Se zadnji upi, da se jim bo njihov položaj kako izboljšal, so jim ugasnili. Uvideli so, da so bile vse obljube in vse tolažbe zaman; sami na svoji koži so zdaj občutili, kakega velikega pomena je v njihovem življenju — gospodarska proizvodnja. Pričakuje se zato veliko rudarsko zborovanje, na katerem se bodo zavzeli za svoje človeške pravice.

Naši izseljenci

Vedno več povratnikov

Položaj izseljencev postaja z vsakim letom obupnejši. Znano je, da smo se prav Slovenci v veliki meri izseljevali v preteklem stoletju v Ameriko, Kanado, Francijo, Westfalijo. Izelile so se cele generacije naših ljudi, ki so v tujini preživeli 10 do 20 let svojega življenja in pustili tam vse svoje najboljše stvari. Naši ljudje so se predvsem izseljevali v Ameriko, ki je veljala za obljubljeno deželo, v kateri si lahko zaslužijo denarja kakor smeti. Ko so se ti naši ljudje vrnili domov, so bili »Amerikanci«, ki so cingljali s tolarji in se razkazovali po domačih vaseh s svojim bogastvom in dajali za pijačo. Tudi drugod so naši izseljenci dobro zaslužili, dokler ni pritisnila kriza. Po podatkih, ki jih je zbral izseljeniški referent g. Fink, za prvo polletje, posnemamo, da je ostalo izseljevanje v prvem letošnjem polletju na mrtvi točki. Vendar pa je še zmerom dosti takih ljudi, ki hočejo poskusiti svojo srečo onkraj meja, čeprav vlada danes v vseh državah velika brezposelnost, izseljevanje v večjih množinah pa zabranjuje stroga izvajanja izseljeniških in priseljeniških predpisov.

V prvem letošnjem polletju so v Ljubljani odpravili koncesionirani zastopniki parobrodskih družb v Zedinjene države Amerike 58, v Kanado 40 in v Argentino 2 osebi. Precej se izseljujejo naši Prekmurci, ki doma na svojih posestvih ne najdejo pravega zasluzka in grede zato za delom v tujino. Tako je odpotovalo preko borze dela v Murski Soboti na sezijško delo v Francijo 939 oseb in v Avstrijo 9 oseb.

Zanimivo je, da se naši ljudje v večjih množinah vračajo v domovino kakor pa izseljujejo. Vrnitev izseljencev pa samo povečuje vrste domačih brezposelnih. Največ je repatriirancev iz Holandije in Belgije, kjer zanje ni nobenega dela več in so se v skrajni sili zatekli k materi-domovini. Repatriacija iz Francije je v prejšnjem četrtletju zaradi intervencij naše vlade nekoliko prenehala, v tekočem četrtletju pa je spet oživela. V domovino se je vrnilo za stalno: iz Zedinjenih držav Amerike 16 oseb, iz Kanade 1, iz Argentine 3, iz Francije 108, iz Nemčije 48, iz Holandije 45, iz Belgije 26 in iz raznih drugih dežel 68; skupno 315 oseb.

Mnogo je izseljencev, ki se vrnejo v domovino brez prebite pare v žepu in so zato pogosto prepuščeni sami svoji usodi. Da se jim teži življenje nekoliko olajša, pa v neki meri skrbi sklad za podpiranje izseljencev pri hranilnici Dravske banovine. Ta sklad je v prvem polletju podelil 233 prisilcem izseljencec, ki so se povrnil v domovino, 39.640 Din podpore, tako da je na vsakega prišlo komaj okrog 170 dinarjev. V vprašanje teh naših ljudi, ki bežijo zdaj domov v naročje

svoje rodne domovine in zemlje in za katere je treba tudi na kakšen način poskrbeti, pa se bo nekoliko uredilo šele, ko bomo imeli za te naše brezdomce primerno zavetje in jim bomo lahko nudili vsaj streho. Za te brezdomce je bila svoj čas že določena graščina Krupa pri Gradacu na Dolenjskem, kjer bi te brezdomce lahko uporabili pri gradnji cest in drugih koristnih delih ter jim na ta način nekoliko pomagali.

Naši izseljenci sicer obiskujejo svojo rojstno domovino redno, vendar pa v zmerom manjšem številu, ker je treba za takšen obisk imeti tudi nekaj postranskega denarja prislužnega, katerega pa zaradi brezposelnosti danes pač izseljenci nimajo preveč. Ob priliki evharističnega kongresa, ki je bil za izseljenec tudi nekaj praznik, ker so imeli tedaj 1. julija prvi slovenski izseljenjski kongres na banski upravi v Ljubljani, pa so prišle v domovino pomembne skupine naših izseljencev. Izseljenjski zastopniki so privredli v domovino in sicer: Avgust Kollander iz Clevelanda 14. junija 18. oseb, Leo Zakrajšek 24. junija iz Newyorka 18 oseb, G. Ekerovič je spremljal 27. junija iz Chikaga 10 oseb, največji obisk izseljencev pa je bil na Vidov dan, ko je prišlo pod vodstvom izseljenjskega duhovnika Draga Oberžana iz Belgije, Holandije, Francije in Nemčije 620 oseb.

Kamnik

Kamniški vlak povozil voz. Nesreča se je pripetila Stetletovemu hlapcu, ko je šel z vozom na njivo v bližini čuvajnice komaj 50 metrov iz kamniške postaje. Da se izogne nasproti prihajajočemu motociklistu, je naglo zavil na kolovoz in se že znašel pod vlakom, ki je počasi vozil iz kamniške postaje. Voznik je naglo pognal konja, vendar pa ni mogel več preprečiti usodnega trka. Lokomotiva je zadel v zadnji del voza in ga popolnoma razbila ter potegnila s seboj. Voznik je pravočasno skočil z voza, en konj se je odtrgal od voza in zbežal po polju, drugega pa je potegnila lokomotiva z vozom za seboj, toda tudi temu konju se ni pripetilo nič hudega.

Dva nova župana. V Lukovici in v Kamniški Bistrici sta prevzela poste novoizvoljena občinska odbora. Novi župan v Kamniški Bistrici je posestnik g. Jože Košir iz Mekinj, v Lukovici pa poslanec g. Anton Lersnik. Mnogo komentarjev povzroča v celem kamniškem okraju vprašanje obč. tajnikov v obeh občinah, ker mislijo dosedanja tajnika razrešiti.

Planšarski tečaj bo v nedeljo, 4. avgusta na bančevinskem posestvu »Bibi« na Menini.

Delavska zbornica o sporu med grafičnim delavstvom in tiskarnami

Naprošeni objavljamo:

Dnevnik »Jutro« je priobčil k objavi podpísane Delavske zbornice v Ljubljani, s katero pojasnjujemo, zakaj nastajajo številne stavke, dodatki, v katerem navaja, da tarifno gibanje grafičnega delavstva ni nastalo iz razlogov, ki jih navaja pojasnilo Delavske zbornice in da je torej to gibanje po mnenju tega dnevnika neupravičeno.

Na ta dodatek »Jutra« odgovarjamo: V naši objavi je našeta kol vzrok mnogih stavk med drugimi vzroki tudi kršitev delovnih pogojev. Jasno je, da je smatrali za delovno pogodbo vse, kar je sklenjeno v zvezi z njo. Lanskega leta, ko je bila sklenjena delovna pogodba za delo v grafičnih podjetjih v Dravski banovini, je bil obenem sklenjen sporazum med obema grafičnima organizacijama — med delodajalsko in delojemalsko — s katerim je bilo sklenjeno tudi to-le določilo:

»b) Nobena od obeh strank ne zagreši nikake agresivnosti, ki bi ta sporazum in tarifni položaj ogrozila. Obe stranki nastopita skupno proti podjetju, ki bi med tem časom kjerkoli v državi izvršilo kake priprave. V takem primeru Vrhovna komisija Tarifne vzajemnosti izključi prizadeti podjetje iz Tarifne vzajemnosti in ravna z njim kot z netarifiranim podjetjem.«

Narodna tiskarna v Ljubljani je to točko sporazuma grobo kršila, kajli to podjetje je izvršilo priprave za napad na delavstvo s tem, da je tajno nadalje izučevalo tri laike iz svojega uradniškega kadra na tastaturi stavnega stroja, da je podpiralo razne grafičarje, ki jih je organizacija morala disciplinirati zaradi nerednosti in zaradi prestopkov, da je vzdrževalo dogovore z nekaterimi neorganiziranimi delavci, da nastopijo v primeru tarifnega gibanja, in slično.

Kršitev sporazuma med obema organizacijama, ki je sestaven del kolektivne pogodbe, je isto kot kršitev pogodbe same. Dejanje Narodne tiskarne, ki je povzročilo spor med grafičnimi delavci in tiskarnami, je torej obsežno v naši ugotovitvi, da povzročajo stavke med drugimi tudi kršitve delovnih pogojev.

Zaradi takega postopanja Narodne tiskarne ni moglo delavstvo doseči nobenega zadoščenja in tudi ni moglo doseči, da bi se proti Narodni tiskarni zaradi kršitve sporazuma nastopilo tako, kot to sporazum določa, ker je delodajalska delegacija prvotno odklanjala sklicanje seje Vrhovne komisije, da razpravlja o tej zadevi, pozneje pa sploh ni hotela resno govoriti o tem, češ da so dognanja delavske organizacije le domnevanja in ugibanja, ki so brez podlage.

Pa kljub vsemu temu ni delavstvo izstopilo iz podjetja. Narodna tiskarna je delavstvo dne 30. junija t. l. sama izbrla. Tega dne — torej v času, ko je še veljala kolektivna pogodba — je Narodna tiskarna zaprla vrata svojega obrata, jih zastražila ter ni dovolila vstopa svojemuo osebi, ki je hotelo tega dne na delo. To se je ponovilo tudi naslednjega dne, to je 1. julija.

Poleg vsega pa je Narodna tiskarna izbrla svoje delavstvo že 30. junija, četudi so delodajalski zastopniki na zadnjem sestanku dne 28. junija ob pol 19. uri zvečer zahtevali, da delavska organizacija odgovori na njihove ultimativne predloge do 1. julija. Narodna tiskarna ni čakala, da 1. julija delavska organizacija odgovori, nego je prelonila z delavstvom že dne 30. junija.

Sicer pa nas je organizacija grafičnega delavstva obvestila, da pripravila obsežno publikacijo, kjer bo javnosti v dokumenti in z dokazi pojasnila začetke vsega snora in bo tudi detaljno obrazložila, kdo in zakaj je povzročil spor, ki ga ta čas doživljamo. Javnost bo imela tedaj priliko, da docela spozna vzroke in povzročitelje tega spora.

V Ljubljani, dne 31. julija 1935.

Delavska zbornica v Ljubljani:

Lojze Sedej l. r., predsednik.

Tiskarna Brata Rode & Martinčič v Celju

je začela z večeršnjim dnevom zopet nemoteno v polnem obsegu obratovati. Ker se ni prišlo do sporazuma s Savezom grafičnih radnika, podružnico Ljubljana, je stopila tiskarna v zvezo z Jugoslovanskim savezom grafičnih radnika v Zagrebu, ki je takoj po sklepu tozadevne pogodbe poslal željeno število delavcev.

Ptuj

Lažna vinogradnica in posestnica

Že več dni se je potrkala po tuk. okolici neka 36. letna B. J., po svojem možu pristojna v občino Sinač na Hrvaškem. Pripovedovala je, da ima posestvo in lep vinograd v bližini Maribora. Za svoje žrtve si je izbrala gostilničarje. Ponujala jim je v prodajo vino, naročala pijačo in jedajo, sebe in še kako tovarišiče pošteno pogostila, nato pa je neopaženo izginila. Tako je naredila tudi v gostilni »Dravska klet«. Po končanem obedu se je pričela nemirno ozirati, kar se je zdelo gostilničarju sumljivo. Poklical je stražnika, ki je takoj spoznal, da je prefriganka, o kateri je prišlo zadnje čase toliko ovadb. Na ta način je oškodovala tukajšnje gostilničarje za nad Din 500. Radi goljufije in vlačugarstva je bila oddana tuk. sodišču.

Nesreča. Znidarič Franc, 32 letni delavec iz Stojncev, je prisedel na kolo Plošnjaka Jožefa. Pod vurberskim klancem sta se prevrnili in se oba poškodovala. Znidarič je moral v pujsko bolnišnico.

Napredovanje. Soduik tuk. sodišča g. Kanceler Anton je napredoval v 4. skupino 2. stopnje. Čestitamo.

IV. „Mariborski teden“ 3.—11. avgusta 1935.

Revija nacionalne produkcije. Tekstilna razstava, splošna industrijska, velika obrtna, vinska, vrtnarska, fotoamaterska, propagandna, turistična itd. 3.—4. VIII. mednarodni plesni turnir in III. drž. razstava čistokrvnih psov. 9.—11. VIII. plavalne in skakalne tekme na Mariborskem otoku.

Velika razstava slovenske umetnosti

50% popust na železnica od 1.—15. VIII. 1935.

Dnevni dogodki

Današnji številki smo priložili čekovne položnice in prosimo cenj. naslovljenca, da nakazejo naročnino za mesec avgust in eventualno še zastalo naročnino.

Tiste cenj. naročnike, ki so že vplačali naročnino za več mesecev, pa prosimo, da položnice shranijo za poznejšo uporabo ali pa jo izročijo kakemu svojemu znancu, ki bi se naročil na naš list.

Prosimo vse naše prijatelje, da s točnim plačevanjem naročnine »Glas naroda« podprejo in da ga v krogu svojih znancev priporočajo.

»Glas naroda« je neodvisen slovenski dnevnik, ki hoče v vsakem pogledu in na vseh kulturnih področjih biti res glas naroda.

Uprava.

× Darila. V počastitev spomina svojega očeta pokojnega g. dr. Dragotina Treo je izročila gospa Vida Novak, soproga odvjetnika in ministra n. r.: Društvu slepih Din 500, Akciji za dom visokoškola Din 500, Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu Din 500, Uniji za zaščito dece, banovinska sekcija Ljubljana Din 500, Sokol Ljubljana Din 1000, Prometnemu društvu Medno-Tacen Din 1000, Društvu Tabor 500 Din, Braniboru 1000 Din.

× Izlet planincev v Črno goro bo od 1. do 9. septembra t. l. Zveza planinskih društev bo imela letošnji kongres v Dubrovniku v nedeljo 2. septembra. Podrobne informacije daje ter prijave sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4.

× Novi most čez Savo, ki smo včeraj pisali o njem, da so končno zgradili njegov glavni stebel in bo sedaj delo naglo napredovalo, je seveda pri žel. postaji Sava pod Litijo, nikakor pa nismo imeli v mislih litijskega mostu, saj gre za popolnoma nov most, kjer ga dosedaj še ni bilo, ne pa morda le za izmenjavo starega mosta z novim.

× Nesreča pri razstreljevanju. Pri gradnji banovinske ceste Radeče—Litija je bil za poslednjim 49letnim delavcem Ivan Tilj iz Viberge pri Smartnem pri Litiji. Razstreljevali so kamenje, pri tem pa se je patrona prežgala vnela in kamenje je pokopalo pod seboj Tilja, kateri je dobil težke notranje poškodbe, da so ga morali prepeljati v ljubljansko splošno bolnišnico.

× Zločinski poizkus! Na železniškem kolidoru Rače—Fram v Mariborskem srezu desni breg je 24. julija v poznih nočnih urah nek sumljiv človek hodil po progi in pripravljaval prometno nezgodo, do katere bi brez dvoma prišlo, da zlikovskega dejanja ni pravočasno opazil kretničar. Neznavec je namreč prestavil nezaklenjeno in neosvetljeno kretnico št. 2, nato jo je pa še založil z dvema ploščama, kakršne se uporabljajo za podlago tračnic. Kretničar je še pravočasno odstranil oviro, kajti kmalu za tem je prišel vlak, katerega je tako rešil nesreče in iztirjenja.

× Tatinski obisk pri prijatelju. Z 26. junija je pripotoval od nekod neki 25 letni Karol Zorko iz Sv. Ilje v Slov. goricah k posestnikovu sinu Ernestu Srejšu iz Kukeča pri Križevcih. Prišel je k njemu na obisk kot znancu, s katerim je služil vojake. Hvalil se je, da je zdaj telegrafski uradnik v Mariboru in je tako napeljeval vodo na svoj mlin. Od Srejša je izvil 30 Din, češ, da jih rabi za koleke. Srejševi so ga pustili v hiši samega, misleč da imajo opravka s pošteni človekom, pri tej priliki pa je ta ukradel 400 Din gotovine, 1 zlato žensko veržico s priveskom podobe Jezusa in 2 zlata prstana v skupni vrednosti 1030 dinarjev. Čez teden dni pa se je oglašil pri neki svoji znanki ter ji podaril nekaj ženskih stvari. Izginil je neznanokam, da ni nikjer sledu po njem.

Ljubljana

Dnevna pratika.

Četrtek, 1. avgusta. Katoličani: Sv. Petra vezi, pravoslavci: 19. julija, Pr. Makr.

Dežurne lekarne:

Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevvar, Celovška cesta 62, Garts, Moste, Zaloška c. 18.

* Dr. Milan Perko zopet ordinira.

* Ahmed Hasan. Že več časa se je potikal po beli Ljubljani neki brezposelni 32 letni Ahmed. Svojemu alahovemu tovarišu Hasanu je ukradel več obleke in perila v vrednosti 588 dinarjev. Hasan pa je tovariša Ahmeda ovadil in je Ahmed poromal — ne v Meko, ampak za mrežo, kjer bo lahko preišljeval bridko usodo sveta.

* Četniko udruženje, pododbor Ljubljana vabi svoje člane, da se udeležijo v nedeljo 4. avgusta v Radovljici-Begunjsčica proslave 15. letnice požiga Narodnega doma, pokojnega lekarnarja Roblerja, ki je našel smrt v plamenih Narodnega doma v Trstu in 40 letnice SPD, pododbora Radovljica.

* Po veseli družbi rada glava boli. Pred dnevi jo je primahal v Ljubljano neki M. G. nekje od Tržiča na Gorenjskem. Zahrepenel je po veseljem, burnem mestnem življenju, kjer igrajo muzike po kavarnah in kjer je mnogo lepih deklet, ki mikajo in zapeljujejo človeka. Te dni se je prav na debelo zabaval po raznih mestnih lokalih in dajal za pijačo. M. G. je namreč pravkar prišel iz zaporov in zato ni čudno, da si je zaželel iz mrzlih zidov nekoliko sprostitve. Zgodilo pa se je, da je njegova razpisnost pritegnila nase pozornost oko postav, ki ga je povabilo s seboj, da mu nekoliko izpraša vest. Preiskali so ga in našli v njegovem žepu 1400 Din, o katerih pa pravi M. G., da je denar skupil s prodajo saharina. Zastavil je v mestni zastavljalnici 24. julija tudi eno zapetno double uro z zapetnico, pri sebi pa je imel še eno uro, o kateri je svečano izjavil, da mu jo je nekdo podaril oziroma, da jo je kupil od neznanca.

Seveda niso možje postavje verjeli njegovemu zagovoru: mož je bil pri svojih 32 letih že 23 kaznovan in se preživlja, kadar je na svobodi, skoraj izključno samo s tatvinami.

* Kdo je tat? Preteklo noč je neka družica Ljubljancin veseljačila. Po videzu so bili med njimi zelo odlični gospodje. Toda nekateri trdijo, da je Ljubljana pusta kakor stara, oskubena ženska in da njeno nočno življenje ni vredno počenega groša. Pač. Tako se vedno najdejo ljudje s polnimi listnicami, ki sanjajo, da se jim bodo z njimi odprla deveta nebesa, in ko se drugi dan ozro okrog sebe, vidijo, da so njihove listnice prazne, da so jim izginili tisočaki in stotaki in najbrže bo res, da jih je okradel kakšen pivski bratec iz družice. Tako so se pri »Leonu« znašle štiri osebnosti, ki so se proglašale skoraj za vodilne osebnosti našega življenja: Viktor B. se je izdajal za banovinskega svetnika, ki komandira tehnični oddelek banke uprave in da bo zdaj v kratkem razpisanih nekaj tehničnih del in da bo on »merodajec« pri podeljevanju del. Neki gospod mu je velikodušno, kakor je to danes navada, da brez protekcije nikamor ne prideš, odriinil 400 Din, da se ga »bo spomnil« nekako

Kaj je novega v Mariboru

Mi pa smo iz dneva v dan večji siromaki

Kozjak ali Kobansko... To obmejno hrbitišče živi svojo težko usodo, menda mnogo težjo od usode drugih, dasi tudi v dovolj težke gospodarske prilike pogreznjenih naših krajev. Kobanc je predvsem gozdar in so druge kmetijske veje za njega bolj postranskega pomena. Če je to dobro in delavno ljudstvo svoječasno gospodarsko komaj dihalo, je zdaj naravnost bičano in čuditi se mu moramo, da kljub težkim prilikam tako vztraja. Iz razgovora z ondotnim kmetom-gozdarjem, izhaja dovolj nazorno, kakšno je življenje na tem okrog 50 km dolgem od Maribora do Dravograda in povprečno 750 m visokem gorskem pasu, a istočasno tudi slika gozdno-gospodarske razmere obče.

»Glejte moje orodje.« je dejal kmet med drugim, »moje konje in njih opremo, našo obleko in marsikaj drugega. Vse je postalo zasilno in kliče po zameni ali popravi, kar pa je nemogoče, ker gozd, ta naš edini vir, nas ne more preskrbeti niti s kruhom in soljo. V vsem smo se že omejlili do skrajnosti, a vendar poje ru-bež. Pa pravijo, da služimo z gozdom še vedno dobro, čeravno ni dobre cene. V tem mnenju je velika zmeta in v njej dokaz, kako površno in nepoučeno gleda svet na naše gospodarske razmere. Če je že tako, da se danes presoja življenje po številkah, naj vam tako govorim tudi jaz. Moj 50 do 60 let stari gozd sem prisiljen precej redčiti. Za kubični meter obtesane- tega lesa, s katerim imam mnogo truda — sekanje, vlačenje, prevoz k trgovcu —

Stavka končana, 23 delavcev na cesti

Delavstvo tekstilne tovarne Rosner in drug v Melju, ki je preteklo soboto stopilo zaradi nepovoljnih uspehov pri mezdni razpravi v protestno stavko, se je danes zopet vrnilo na delo. Medstrokovni odbor je na včerajšnjem zborovanju stavkujočih ugotovil, da so momenti za nadaljnjo stavko odpadli ter je pozval delavstvo, naj se poda na delo. Posledice te stavke so občutne, kajti z njo je prišlo ob delo 23 delavcev, ki so sedaj izročeni na milost in nemilost svoji usodi.

* Kino Union: Danes krasna veleopereta »Ne poznam — a ljubim Te!« z Willi Forstom in Magdo Schneider. Lepe melodije, krasni slagerji.

* Grajski kino: Predvaja se vefilm »Nana« po romanu Emila Zola. V glavni vlogi Ana Sten. Globoko znižane cene!

* Putnikov izlet v Bruxelles. V zvezi z že objavljeno notico o izletu v Bruxelles ob priliki velike mednarodne razstave obveščamo vse zainteresirane, da izleta ne bo kakor prvotno nameravano od 3. do 12. avgusta, marveč od 5. do 12. septembra z istim programom.

* Reševalci vozu na pomoč. Hlapec Josip Prelec je včeraj dopoldne zavozil s težko naloženim dvoprežnim vozom v Razlagovi ulici prav pred hišo dr. Marina v mehak cestni teren, kjer je nekdanj stal kostanj. Voz se je s prvimi kolesi do osi pogreznil v zemljo. Ker si voznik ni vedel drugače pomagati, je poklical na pomoč mariborske reševalce, ki so voz z avtomobilom potegnili iz mehke zemeljske plasti.

* Spored razstave čistokrvnih psov. Ta razstava, ki bo trajala le dva dni (3. in 4. avgusta) obeta biti zelo zanimiva. Prvi dan bo ob 16. uri dopoldne slavnostna otvoritev, zvečer ob 20. uri po pozdravni večer v hotelu Meran. Drugi dan razstave je namenjen predvsem ocenjevanju razstavljenih psov in produkciji policijskih dresiranih psov. Ob 20. uri pabo pri Meranu poslovilni večer.

* Prodaja zaplenjenega blaga. V petek, 2. avgusta bodo ob 10. uri dopoldne na maribor-

tako kakor je rekel levi razbojnik Kristusu. Nato so se vsi navdušeno vozili z avtom po mestnih ulicah in rekli: »Prijateljčki, še v bar Odcon!« Sli so. Pili so. Lepo so se počutili v Odeonski loži. Bilo pa je treba nazadnje poplačati račun. Gospod, ki je plačeval, je videl, da je listnica prazna in da mu je izginil tisočak. Prišlo je do konfrontacij. »Kdo je tat?« je slo po baru. Najprej so preiskali ožjo družbo. Tisočaka nikjer. Sum pa je padel na Viktorja B., elegantno oblečenega 27letnega mladeniča, ki ga je pred dobrim tednom zaradi tatvin sladkorja obsodil mali senat na 9 mesecev strogega zaporu, na lastno prošnjo, ker je izjavil, da ima doma na smrt bolno sestro in da se bo sam preživljal na pošten način, pa mu je sodišče odložilo kazen do jeseni. Bil pa je že 17krat kaznovan zaradi tatvin. Zdjaj bo moral v zapore in mu drugič sodišče brez dvoma ne bo več tako naklonjeno.

* Sokolsko društvo Ljubljana IV, dramski odsek se marljivo pripravlja na nedeljsko svojo prvo dramsko predstavo Vombegarjeve »Vode«, ki jo bodo uprizorili na letnem telovadšču igralci in igralke Sokola IV in drugih naših odrov. Režijo je prevzel talentirani režiser br. Emil Frelj. Opozarjamo na to prvo prireditev vse ljubitelje dramske umetnosti, da v čim večjem številu posejijo predstavo. Zdravo!

Celje

× Osrednje društvo jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Celju bo imelo 15. avgusta ob desetih dopoldne v dvorani Celjskega doma svoj 3. redni občni zbor. Ob 8. pa bo konferenca delegatov vseh podružnic.

× Umrlo je julija v mestu 5 oseb, v javni bolnici pa 15.

× V bolnici je umrl 25 let stari Janez Černe s Hudinje pri Vitanju, redov 19. polka pehote v Kragujevcu.

× Drazba sadja ob državni cesti bo v torek 13. t. m. na progi Celje—Vrhovlje in v sredo 14. t. m. na progi Celje—Ločica. Pojasnila daje tehnični oddelek sreskega načelstva.

× Freske v opatijski cerkvi. Nedavno so začeli renovirati notranjost župne cerkve. Delo vodi ljubljanski slikarski mojster Peter Zeleznik. Pri odstranjevanju ometa so našli na stropu več starih fresk, ki jih nameravajo restavrirati. Dela bodo trajala do septembra.

Obiščite obrtno razstavo v Celju 4. VIII. do 18. VIII.

× Tenis v Celju. Teniška sekcija SK Celje priredi danes ob petnajstih na igrišču g. ing. Rakuscha ekshibicijski turnir. Nastopijo državni predstavniki tenisa gg. Pallada, Mitič in Mogin ter zastopniki Celja gg. Dürschmiedt, Toplak in Hönigmann.

× Klub slovenskih kolesarjev Celje priredi v okviru Obrtne razstave v Celju v nedeljo dne 1. avgusta medklubске kolesarske dirke na progi Celje—Podplat—Poljčane—Slov. Konjice—Celje km 80 za glavno skupino in na progi Celje—Slov. Konjice—Celje km 50 za juniorsko skupino. Start glavne skupine ob 8. uri zjutraj, juniorske pa ob 8.30. Prijavnina Din 10.

Radio

Četrtek 1. avgusta.

Ljubljana: 12.00 Reproducirana glasba, 12.45 poročila, vreme, 13.00 čas, obvestila, 13.15 Mojster harmonike (Stante Milan), 14.00 vreme, spored, borza, 18.00 radijski jazz in plošče, 18.50 Slovensčina (dr. R. Kolarič), 19.10 čas, poročila, spored, obvestila, 19.15 Prenos s Salzburga, 21.30 čas, vreme, poročila, 22.00 nekaj sanjavih v poletno noč (radijski orkester), vmes pojoča žaga (g. Muser).

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

DO DIN 5000.— MESEČNO lahko vsak zasluži! Pišite na upravo »Glas naroda« pod »Novos«.

PROTI KURJIM OČESOM. Kdor si želi boljše pedikerja, je na razpolago cenjenemu občinstvu pediker A v belj, kopalnišče Okrožnega urada, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

MAKULATURNI PAPIR v manjših količinah prodaja uprava »Glas naroda«.

KAKTEJE-MLADICE na prodaj. Imam večje število mladih kaktej-bunkie na prodaj. Naslov: Dolenjska 18, I.

ZASTOPNIKE V VSEH OBČINAH DRAVSKE BANOVINE iščemo. V poštev prihajajo mlajše moške in ženske moči, ki imajo v okolju dovolj znancev in prijateljev. Pomožbe na upravo dnevnika »Glas naroda«, Ljubljana-Neboletnik pod »Dober nastope«.

NOVI NAROČNIKI našega lista prejmejo na željo vse številke priloge »Glas slovenskih otrok«. Na zalogi imamo samo nekaj 100 komadov, zato se požurite! — Uprava »Glas naroda«, Ljubljana-Neboletnik.

Bloški emendolski sir

prvovrsten à 15.— do 17.— Din,
čajno maslo à 22.— Din, trapist
à 15.— Din za kg ima na zalogi
in išče zastopnike za prodajo

Mlekarska zadruga v Novi vasi pri Rakeku

Naznanjamo žalostno vest, da je naša srčnoljubljena in predobra soproga, oziroma mati in sestra, gospa

Elizabeta Dovgan

soproga viš. činovnika drž. žel. v pokoju

v torek, dne 30. t. m. po kratki bolezni, previdena s tolažil svete vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 1. avgusta 1935 ob 3. uri popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Pirano, Č. Budejovice, dne 31. julija 1935.

Rudolf Dovgan, soprog, Marija, hčerka, Emilie Porsch in Beno Sedmak, sestra in brat.

Gospodarstvo

Novi davčni odbori

BEograd, 31. julija. AA. Z odločbami člena 27 zakona o proračunskih dvanajstih za leto 1935/36. se je začela drugačna ureditev davčnih odborov za pridobitno, kakor je bila do sedaj. Po novih določbah imenuje polovico članov davčnega odbora, to je dva redna člana in dva namestnika, drugostopna davčna oblast po svobodni izbiri in na predlog prvostopne davčne oblasti. Drugo polovico članov volijo pristojne zbornice (obrtna, trgovska in industrijska, odvetniška itd.) iz vrst davčnih obvezancev za pridobitno s področja dotičnega davčnega odbora.

Ker stopijo proračunske dvanajstine v veljavo 1. avgusta t. l., je finančno ministrstvo naložilo finančnim ravateljstvom, naj odrede podrejenim jim davčnim upravam, da takoj ukrenejo vse potrebno, da se čimprej sestavijo novi davčni odbori za triletnje 1935. do 1937. Davčne uprave bodo s svoje strani priporočile ravateljstvom po dva redna člana in dva namestnika za davčne odbore. Od teh članov, ki jih imenuje drugostopna davčna oblast, je treba po enega rednega člana in dva namestnika prvenstveno vzeti iz vrst starejših državnih upokojencev, če jih pa ni ali ne zadosti, iz vrst ostalih davčnih obvezancev.

Nalog finančnega ministrstva posebno naglašajo, da imajo davčne uprave za drugega rednega člana v davčnem odboru brezpogojno predlagati, finančna ravateljstva pa imenovati iz vrst obvezancev pridobitne. Pri predlaganju in imenovanju članov davčnih odborov morajo davčne uprave strogo paziti na to, da bodo te osebe imele po zakonu predpisane kvalifikacije, razen tega, da bodo možje zaupanja, vestni in nepristranski, da bodo svojo dolžnost pravilno pojmovali in objektivno vršili, pri čemer bodo morali imeti pred očmi tako državne interese kakor upravičene interese davčnih obvezancev.

Davčne uprave bodo razen tega pozvale pristojne zbornice, da v roku 14 dni izvolijo po dva redna člana in dva namestnika v davčni odbor ter njihova imena sporoče davčni upravi.

Davčni odbori morajo biti sestavljeni najkasneje do 20. avgusta. Po tem datumu bodo davčne uprave ukrenile vse potrebno, da davčni odbori takoj skličejo seje in vzamejo v razpravo že sestavljene predloge o pridobitni za davčno leto 1935. Razen tega so opozorjeni šefi davčnih uprav, da imajo prav tako kakor predsedniki davčnih odborov biti zmerom na višini svoje naloge in skrbeti za to, da se bodo vršile razprave v teh odborih mirno in v redu.

Gospodarske vesti

Polovična voznina za obiralce hmelja. Na prošnjo Hmeljarske prodajne zadruge v Celju je prometni minister dovolil za vse obiralce hmelja v Savinjski dolini polovično voznino.

Kontingentne listine za izvoz sadja bo delila Privilegirana izvozna družba po svojem zastopniku v Mariboru. Obeta povsem nepristransko postopanje. Kontingentne listine za 50 vagonov jabolk se že razdeljujejo interesentom.

Nova izdaja jugoslovansko-češkoslovaške tarife za sveže sadje, del II., zvezek 6 stopi v veljavo 1. avgusta. Nova tarifa obsega prav tako kot lanska vse vrste sadja, uvrščenih pa je v njo znatno število novih jugoslov. in češkoslov. postaj. Razen tega glase sedaj prevozne postavke na češke krome mesto na dinarje, kakor so glasile v prejšnji tarifi.

Za in proti povišanju gostilniških cen v Zagrebu. Lastniki izkuh v Zagrebu so imeli dne 28. avgusta, na katerem so sklenili, da bodo v kratkem povišali cene prehrani. Svoj sklep utemeljujejo s tem, da so cene živilom, posebno povrtnini in pa sadju, letos zaradi suše znatno višje kakor lani. Organizacija gostilničarjev pa je na ta sklep sporočila zagrebškimi listom, da ne bo povišala cene hrani, ker to za enkrat še ni potrebno, čeprav se je živež precej podražil.

Proračunski govor poslanca dr. J. Koceta

Naše gospodarsko stanje

(Konec)

JAVNA DELA

Kar se tiče javnih del, moram omeniti, da od prejšnje vlade napovedana razdelitev kreditov za javna dela ne odgovarja pričakovanjem naroda, kolikor prihaja v upoštevanje Dravska banovina.

Glede novih železnic pa moram naglasiti, da je bila železniška zveza Slovenije z morjem uzakonjena že leta 1922., vendar pa dejansko še ni bilo nič storjeno za zgraditev te proge, pa čeprav je bilo v prvi tranši Blairovega posojila določenih za to progo dva milijona dolarjev. Zaradi tega je, gospoda, v našem narodu omajano zaupanje v samo avtoriteto zakona ker se zakon skozi 13 let ni izvedel, temveč je ostal komadič papirja, denar pa se žalilob tudi več ne nahaja shranjen v blagajni. Zahtevam v imenu zakona in v imenu vse Dravske banovine, da se zakon izvede, ker je to vprašanje državnega prebivalstva in državne prometne politike, ki mora gledati na to, da se železniško omrežje Slovenije spravi v organičen sklad z državnim železniškim omrežjem in tako da Sloveniji po našem ozemlju dostop na morje, ne pa da traja sedanje stanje še naprej. Kajti resnica je, da je Slovenija do danes v tem vprašanju tretirana čisto separatistično, ko je še danes, po 17 letih prometno navezana še vedno na Italijo, ker jo v nasprotju z glavnimi smernicami naše prometne politike sekati dve glavni železniški progji, ki vodita na Trst, dočim imamo z Beogradom eno progo, niti ene direktne proge pa ne na morje, temveč je treba iz Ljubljane, ki je v značni črti oddaljena od Sušaka samo 80 km, prevoziti skozi Zagreb 330 km dolgo progo do Sušaka. Zato se ne morem strinjati niti z izjavo bivšega mini-

— Naše narodno gospodarstvo v juniju 1935. (Po statistiki OUZD-a v Ljubljani.) Padanje tekstilne industrije se še vedno nadaljuje. Razen tekstilne industrije opazamo letni padeč štivila zaposlenega delavstva še pri sledečih industrijah: gradnja nad zemljo —1080 oseb ali —21%, gozdno-zagarska industrija —660 oseb ali —9%, gradnja železnic, cest itd. (javna dela) —549 oseb ali —18% itd. Pri navedenih treh industrijah je letni padeč v glavnem fiktiven, kakor smo že ponovno poročali. Vse ostale industrije pa izkazujejo povečanje zaposlenosti oziroma vsaj ne zmanjšanja zaposlenosti v večjem obsegu. Največje letne diferencijale izkazujejo sledeče industrije: hišna služničad +445 oseb ali +5%, industrija kamenja in zemlje +394 oseb ali +9%, oblačilna industrija +242 oseb ali +6%, industrija kože in gume +251 oseba ali +16% itd. — V sezijskem pogledu so skoraj vse industrije napredovale. Največji sezijski prirast izkazuje industrijska kamenja in zemlje +561 oseba ali +13%.

— **Razkuževanje vreč od uvoženega semena.** Poljedelsko ministrstvo je izdalo naredbo, da se morajo vse vreče od semena, ki se uvažajo iz tropskih krajev za proizvodnjo olja, po izpraznitvi razkužiti. Banske uprave bodo po materialu, iz katerega so izdelane vreče, odredile, na kakšen način naj se razkužijo.

— **Nov fiskalni sistem v Bolgariji.** Na kongresu trgovcev je bolgarski minister za narodno gospodarstvo izjavil, da bo Bolgarska s pričetkom prihodnjega leta uvedla nov fiskalni sistem, ki bo izključeval birokratično postopanje. Dejal je, da je vladina gospodarska politika zasnovana na načelu privatne inicijative, pri čemer pa se bo ozirala v veliki meri na zadružništvo. Monopoli ne pomenjajo za vlado nobene dogme in že tekom prihodnjih tednov bo odpravljen monopol na sol.

— **Francija revidira svojo trgovsko politiko.** Francosko trgovsko ministrstvo pripravlja obširen načrt za izboljšanje francoske trgovine z inozemstvom. Pri tem se misli na povečanje, eventualno tudi na ukinitje gotovih kontingentov. Na ta način Francozi upajo, da bodo dosegli večjo elastičnost za francosko trgovino. »L'Oeuvre« pravi, da je bila francoska trgovska politika zadnja leta nevdružna in da je obstajala velika razlika med širokogrudno francosko zunanjo politiko in tesnogrudno francosko trgovsko politiko. Ta trgovska politika je Franciji mnogo škodovala, kar kaže povečini trgovski promet med Jugoslavijo in Romunijo na eni strani in Nemčijo na drugi strani.

— **Dobava drv.** Dne 2. avgusta se bo vršila pri Komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave drv; dne 25. avgusta pa pri Komandi dravskega žandarmerijskega puka v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih komandah.) Pri Komandi mornarice v Zemunu se bodo vršile naslednje licitacije: dne 9. avgusta glede dobave sukhna; dne 10. avgusta glede dobave varilnega materiala; dne 16. avgusta glede dobave gradbenega materiala; dne 26. avgusta glede dobave železnega materiala. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

— **Oddaja instalacije električnih zvoncev** na kompleksu minicijskega skladišča v Zabji vasi pri Novem mestu se bo vršila potom ofertne licitacije dne 14. avgusta pri inženjerskem oddelku Komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

— **Nova nemška trgovska politika.** Angleški industrijski krogi pazno zasledujejo razvoj nove nemške zunanje trgovine. Po njihovem mnenju je nemški dumping usmerjen predvsem proti angleški industriji. Projekt Schachtovega dumpinga se že izvaja. Izgubo, ki jo imajo nemški izvozniki, krije vlada. Odstotek kritja izgube je različen z ozirom na državo, kamor se blago izvažja.

Čitajte in razširjajte »Glas naroda«!

Vlada doplača 50% na notranje cene pri izvozu v Zedinjene države, Skandinavske države, Finsko, Anglijo, Italijo, Avstrijo, Belgijo in Luksemburg; 40% pri izvozu v Francijo; Poljsko in Holandsko ter 30% pri izvozu v Češkoslovaško.

— **Štiridesetni delovni teden v Italiji.** Italija je tekom preteklega leta uvedla za poskušnjo štiridesetni delovni teden. Od uradne strani se je sedaj pokrenila akcija, da se v Italiji štiridesetni delovni teden uvede za stalno. Te dni se bodo pričela v to svrhu pogajanja s korporacijami delavcev in delodajalcev, pa je gotovo da bo fašistični režim izvedel svojo namero.

— **Naraščanje cen v Italiji.** Iz Trsta poročajo o stalnem naraščanju cen in to ne samo industrijskih izdelkov, temveč tudi živil. Kot razlog za to naraščanje se navaja v prvi vrsti velike potrebe vojske v kolonijah. Ker se tudi uvoz z najstrožjimi ukrepi vedno bolj utesnjuje, je pričakovati še nadaljnega naraščanja cen.

— **Ceškoslovaški trg za hmelj.** Iz Zateca poročajo, da je tendenca za hmelj še nadalje čvrsta. Cene so se za lanskoletni hmelj dvignile od 1675 Kč na 1725 Kč za 50 kg. Zaloge lanskega hmelja so zelo majhne. Stanje letošnjega hmelja se je zaradi trajne vročine vidno poslabšalo.

— **Oddaja daljinskih termometrov v pravilu** se bo vršila potom pismenih ponudb, katere je vložiti do 8. avgusta pri Komandi pomorskega zrakoplovstva v Divuljah. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOL v Ljubljani.)

= Sport =

Tour de France

19. etapa.

Proga La Rochelle—LaRoche—Nantes (176 km) se je zopet delila na dve poletapi in je bila najdolgočasnejša vse dirke. Na prvem delu etape od La Rochelle—La Roche-sur-Yon, so vodili Belgijci in to v prav zmerem tempu, kakih 25 km na uro. Šele po 40 km vožnje nenadoma pobegne Jean Aerts, ki mu sledi samoChocque. Aerts pri svojih kolegih ni posebno priljubljen, posebno Le Greves in Pélissier imata še od Nice piko nanj. Zato organizirajo Francozi takoj zasledovanje in po 12 km so mu že za 40 sek. za petami. Sledijo jim Amberg in R. Maes, 20 sek. za njimi pa S. Maes, Leducq, Lowie, Diguef, Vervaecke, Morelli, Teani in Lachat. Toda šele v Velodromu ujamejo ubežnika in na zadnjem ovinku preseneti Le Greves Aerts in zmaga (81 km) v času 2:54:51, 2. Aerts, 3. Pélissier.

Sledi drugi del etape do Nantes (95 km) kot časovna dirka moštev. Ta se morajo seveda kombinirati ne samo s turisti ampak so bila sestavljena tudi iz različnih narodnosti. Tako so pod firmo »belgijsko moštvo« dirkali vsi trije Svecarji, nemško pa je prevzelo oba Italijana.

Belgijci takoj diktirajo vražji tempo. R. Maes ima sicer kmalu defekt, toda Diguef mu takoj posodi svoje kolo. Francozi so imeli slab dan in so čisto zaostali. Zmagal je Aerts v spurtu v 2:45:47, 2. Vervaecke, 3. R. Maes, 4. S. Maes, 5. Lowie, vsi z istim časom.

20. etapa.

Nantes—Vire—Caen (275 km) zadnja dvojna etapa. Start ob 6. zjutraj. Glavna karakteristika etape je strašna utrujenost dirkačev. Ti pasirajo Rennes (106) km ob 10.15 z enourno zamudo. Par atak, ki jih brezuspešno poskusijo Granier, Pélissier in Le Greves, so v glavnem vsi dogodki te poletape. Zmagal je Le Greves v času 8:33:13, 2. Pélissier, 3. Bertoco, 4. Morelli, 5. Teani.

Ob 3.15 start v Vire k drugi poletapi, zopet dirka moštev proti času. Francozi vozijo za razred boljše ko dan prej, Belgijci pa niso na višini. Izvrsno vozi nemško-italijanska kombinacija. Pri 28 km, torej na polovici proge je situacija tale: Italijani—Nemci 48:10, Francozi 49:20, Belgijci 50:00, Spancitouristi 50:03.

Zmagal je Morelli v 1:25:19, 2. Weckerling 3. Teani, 4. Thierbach, vsi z istim časom.

21 — zadnja etapa.

Etapa Caen—Pariz (221), zadnja etapa Tou de France! Ob 9. start v Caen, Belgijci tako prevzamejo vodstvo in ne pustijo nobenega v ospredje, saj danes je zaenje dan triumfa dan ko smejo kasirati pozdrave množic, k se že na vse zgodaj zbirajo na obeh straneh ceste. Evrenx (123 km) prevozi dirkači ol 13. uri. Tempo postaja hitrejši, močan veter, ki ga imajo dirkači za seboj, ga precej pospešuje. Vodilno grupo tvorijo R. Maes Cogan, Thiétard, Le Greves, tem pa sledijo Vervaecke, Morelli in in Chocque. St. Germain prevozi ob 15.22. Tu zaostanejo: Cogan in Thiétard, ker ne moreta več vzdržati tempa. Le Greves pa radi preloma kolesa. Nek entuziast ob potu mu sicer takoj posodi svojega, toda vodilna četvorica je že odbrzela. Privoziijo Kutschbach, Pelissier in S. Maes, ki se vržejo z Le Grevesom na zasledovanje. Skozi Versailles vozijo v 43 km tempu.

Medtem se je R. Maes oprostil vseh svojih zvestih spremljevalcev in čvarjev. Še enkrat zbere vse svoje moči, in še enkrat pokaže, da je najboljši mož te dirke. Sam predirja ceste, ki jih obrablajo tisoči, stotisoči milijoni? Ves Pariz je na nogah, vse hoče videti »heroje ceste«. Sam privozi na dirkališče v Parc des Princes. Visoko vzravnano voz še zadnjo rundo in prevozi cilj: 50.000 gledalcev pozdravlja njega, velikega zmagovalca 4300 kilometrov!

Tour de France 1935 je končan.

XI. Olimpiada v Berlinu.

Danes leto t. j. 1. avgusta 1936 bo svečano otvoritev XI. olimpiade v berlinskem olimpijskem Stadionu. Program, ki vsebuje vse sportne discipline, bo trajal do 16. avgusta, ko bo ob 15.30 zaključena XI. Olimpijada.

Sokolstvo

Sokolski dan v žireh

Tik ob naši zapadni meji, kjer so vrli Zircovci postavili prvo sokolsko trdnjavo — Sokolski dom leta 1908., bo v nedeljo, 4. avgusta t. l. pomembno sokolsko slanje. Zirovski Sokol bo proslavil 30 letnico svojega obstoja. Za ta praznik se vršijo velike priprave, zlasti v telovadnici je večer za večerom kakor v čebelnjaku. Vsi telovadni oddelki, ki so znani, da pri prvih nastopih nastopajo vedno v vzorni disciplini, bodo tudi ob svojem jubileju pokazali svojo izvežbanost. Zanimanje za slanje je povsod izredno veliko. Posebno se pripravlja Ljubljana, da v čim večjem številu pohiti v Žiri. Ljubljanski Sokol, Sokol I, Sokol Ljubljana II in Sokol Ljubljana III bodo prišli v čim večjem številu, seveda pa pričakujemo tudi brate in sestri iz Poljanske doline in obmejne sokolskega okrožja. Ljubljanci bodo prišli v avtobusi in godbo Sokola I Tabor, ki bo sodelovala pri proslavi.

Sporod slavnosti je v glavnem tale: po prihodu v Žiri sprejem, poklon mrtvim bratom in sestram na farnem pokopališču, skušnje popoldne javna telovadba, nato narodna veselica. Bratsko vabimo vsa društva in čete kakor tudi cenjeno občinstvo, da v nedeljo pohiti v čim večjem številu v Žiri.

Vsa sokolska društva pozivamo, da se udeležijo slavlja z društvenimi prapori.

»Ljubljanski Sokole« ponovno opozarjajo svoje članstvo, da se udeležijo korporativno zastavo proslave 30 letnice Sokolskega društva v Žireh 4. avgusta. Prijave sprejema društvena pisarna v Narodnem domu do vključljivo 2. avgusta. Ljubljanski Sokol se bo udeležil tudi proslave 30 letnice Sokola v Domžalah, ki bo tudi 4. avgusta.

Sokolsko društvo v Borovnici bo imelo v nedeljo 4. avgusta svoj redni telovadni nastop, na katerega bratsko vabimo sokolska društva in cenjeno občinstvo. Zveze z vlaki na vse strani ugodne. Pri telovadbi in veselici bo sodelovala poštarska godba iz Ljubljane. V nedeljo vsi v Borovnici! Zdravo!

stra Vujića, ki jo je podal dne 12. aprila t. l., ker pomeni njegov načrt krivično razdelitev investicij. Zato apeliram na novega prometnega ministra, da upošteva te izrečene želje, in to tudi zato, da bomo mogli usmeriti veliki tranzitni promet iz Češkoslovaške, Poljske in velikega dela srednje Evrope čez naše dežele v naša jadranska pristanišča. Tako se to vprašanje tudi pojavlja kot vprašanje našega Jadrana par excellence.

ZAKLJUČEK

S tem sem končal svoja izvajanja gospodarsko socialne narave. V njih sem na kratko priporočil, da kraljevska vlada vodi o izrečenih predlogih račun in prepričan sem tudi, da bo vlada v kratkem začela z njih reševanjem. Smatral sem za potrebno poudariti vsa ta vprašanja, ker sem mnenja, da je poleg politične plati, ki se po mojem mnenju morda preveč naglašja, stržen vseh kompliciranih problemov v gospodarskih vprašanjih. Vprašanje poštenja in premih črt bivših vlad v gospodarskih rečeh so v naših krajih v slabem spominu in po pravici morem uporabiti tu pregovor, da je zbog Nikole zamrznil sv. Nikola. Vendar pa živi danes v narodu še upanje, da bo današnja vlada začela z reševanjem aktualnih gospodarskih in

političnih vprašanj in s svoje strani iskreno želim, da bo kraljevska vlada s svojim delom to dragoceno zaupanje ljudstva v popolni meri tudi opravičila.

Kar se tiče skupščine, mislim, To pa niti ni važno, ker je važno samo to, kakšne koristi bo v resnici narod imel od pooblastila, katero bomo dali kraljevski vladi. Konstatiram, da je bivša Uzunović-Gjorgjevićeva vlada imela od skupščine široka pooblastila za reševanje gospodarskih vprašanj, da pa ni skora, niti storila, temveč izdala samo nekatere negativne in šablonske ukrepe. Nasprotno pa sem prepričan, da bo današnja vlada začela tako z reševanjem političnih kot tudi gospodarskih problemov, kajti na vsak način moramo Jugoslavijo gospodarsko rešiti, ker bomo s tem dosegli tudi najbolj varno podlago za kakršnekoli politične sporazume. Gospodarsko se more Jugoslavija rešiti, ker ima za to vse pogoje, samo volje je treba, in sicer dobre volje vseh odločujočih, katerim mora srce enako utripati za vsak peden našo zemljo, pa bila ta okoli Dojzana, Ohrida ali Triglava. Tako razumem jaz pravilno pojmovanje jugoslovanske ideje o državnem in narodnem edinstvu. Kajti državno in narodno edinstvo se bo doseglo v polni meri samo z dejanji, to je v popolnoma enakem tretiranju vseh delov države kot ene organične celote.

Pohištvo, tapetniške izdelke in vso drugo stanovanjsko opremo nudi po najugodnejših cenah trrdka
E. ZELENKA, MARIBOR, Ulica X. oktobra

HLIŠEJE
IZDELUJE VSEH VRSI SOLIDNO
HLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA - DALMATINOVA UL. 15

Kitajska, Japonska in Rusija

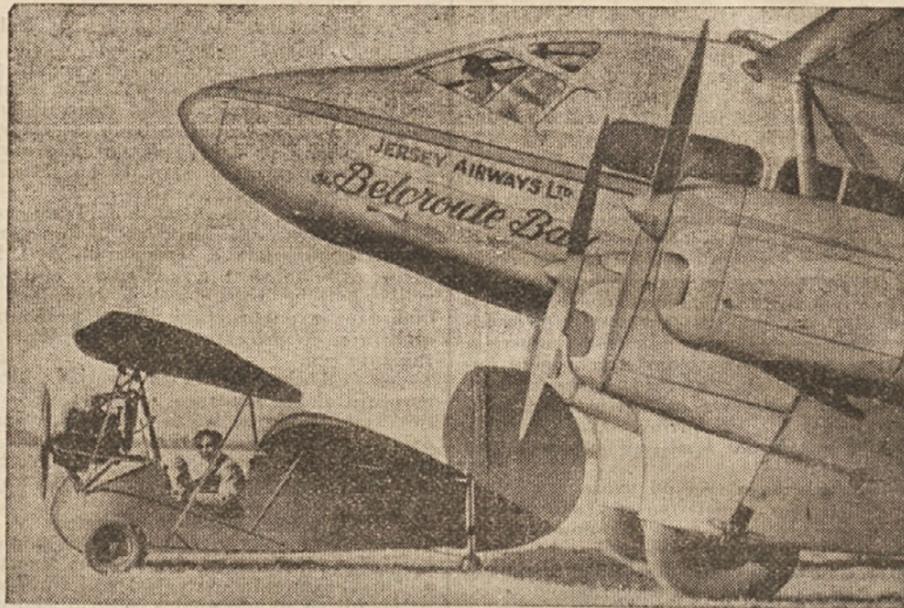
Odkar se je Japonski posrečilo raztegniti svojo vojaško kontrolo nad pokrajino Hopei z mesti Peiping in Tientsin, je močno razširila svojo operacijsko bazo za morebitno vojno s sovjetsko Rusijo. Japonska armada obvlada sedaj progo Peiping-Suiyvan, ki je važna zveza na potu v kitajski Turkestan. Poleg tega se je znala Japonska utrditi tudi v notranji Mongoliji. Mongolska vlada, ki je bila prisiljena dovoliti Japoncem lastna letališča in oddajne postaje, je preložila svoj sedež iz Pailingmiaca v Beitse-niak v 100 km severno od Dolonnorja oddaljeno mesto, torej še v območje mandžurskega vpliva.

Ruski vpliv je vzlic temu v notranjosti in v obmejnih predelih Mongolije, ki državnopravno spada še h Kitajski, ostal dokaj velik. Dalekosežne japonske namere glede vzhodne Sibirije so itak znane. V sedanjih okoliščinah Japonska ne more začeti vojne z Rusijo, dokler se ne uredi razmere na severnem Kitajskem. V Tokiju natanko vedo, da morajo v primeru japonsko-ruske vojne računati z velikanskimi upori na Kitajskem. Zaradi tega si Japonska na vso moč prizadeva, da že v naprej onemogoči morebiten napad iz Severne Kitajske. Japonska vlada prej zahtevala iz Nankinga obljubo, da Kitajska ne sme z Rusijo nikakor skleniti napadalnega pakta. Tej zahtevi pa Kitajska ni nikdar ugodila. Po mnenju nekaterih poznavalcev ni izključena možnost, da se bo Kitajska že pred rusko-japonsko morebitno vojno dvignila vojaško tako visoko, da bo sposobna za samoobrambo. S tega stališča je treba vrednotiti priznanje japonskih zahtev s strani Severne Kitajske. Kitajska hoče najprej uničiti zadnje sledove komunizma v nekaterih svojih pokrajinah, šele potem bi udarila na Japonsko. Nikakor pa ne smemo podcenjevati kitajske vojske. V. maršalu Čangkajšku ima Kitajska državnika in vojaka največjega formata.

Kitajski tisk.

Vzduja nenavadno ostro pisanje vodilnega kitajskega tiska, ki zdaj pozivlje na vojaški odpor proti Japonski. V vojski in širokih slojih naroda se že pojavljajo znaki nestrpnosti. Ko je general Yühsüing prejel od nangkiške vlade povelje, naj umakne čete iz Hopeia, se je vojaštvo upiralo. Armada je hotela korakati proti Japoncem, vendar je maršal Čangkajšek čete prisilil, da so izvršile povelje. Akcija nekih japonskih krogov proti maršalu Čangkajšku je ugled te velike voditeljske osebnosti, kakršnih Kitajska že zdavnaj ni imela, le še povečal. Ves kitajski narod je danes prepričan, da je ta maršal od usode do-

ločeni mož, ki bo dokončal preobnovo kitajskega naroda. Mladi, toda zelo sposobni ministrski predsednik in zunanji minister Vangčingvej popolnoma soglašata s Čangkajškovo politiko, ki po svoji taktiki stremi za tem, da pridobi na času.

Avijon za 19.000 Din

Na Angleškem letališču Heston so ravnokar predvajali nov avijon, ki stane 90 funtov (19.000 dinarjev). Če bodo poskusi uspeli, bodo avijone izdelovali v masah. Na sliki vidimo malega kliputanca poleg svojega orjaškega sodruga.

V Italiji se vedno manifestirajo za vojno proti Abesiniji. Na lepakih so med drugim tudi ostri napadi proti Angliji in Japonski.

O raku

Rakov problem je trajno središče zdravniškega in socialnega zanimanja. Skoraj vsak šesti človek umre v Nemčiji za rakom. Slični podatki pa izvirajo tudi iz drugih dežel. Kljub izrednim uspehom operativnega zdravljenja in zdravljenja z žarki ostaja večji del vseh primerov raka v posameznosti brez vpliva. Poleg boja proti raku pa je treba polagati, kakor so dognali zdravniki, največjo pozornost prav zaščiti pred rakom.

Razumno zastavljen boj proti raku zahteva najprej odgovora na dve glavni vprašanji o nastanku te bolezni: Ali je kriva raka okolica s svojimi razmerami, ali pa je osnova za rak že prirojena. Odkar se da rak raziskovati z eksperimentalno metodo po kemičnem, mehaničnem in svetlobnem načinu pri živalih, je bilo mogoče raziskati tudi celo vrsto vplivov okolice v odnosu do nastanka raka. Poznamo rak, ki izvira od smole, parafina, asfalta in od kajenja, poznamo rak delavcev v anilinskih tovarnah in rak rudarjev, katerega je kriva predvsem kobaltna in arzenska vsebina pridobljenih rud. Poznamo tudi rak, ki nastane pod vplivom žarkov, na primer röntgenski rak. Obramba proti tem, z nastankom raka v neposredni zvezi stoječim boleznim je pokazala v industrijskih kakor tudi v zdravniških ambulancah izredne uspehe.

Na drugi strani poznamo v mogih družinah rak, ki se pogosto podeduje. Takšni rodbinski s podedljivim rakom je pripadal n. pr. Napoleon, ki je sam trpel na želodčnem raku. Rodbinski rak pa je po dognanjih krakovskega zdravnika Wachtela manj škodljiv kakor tisti, ki ga človek ne podeduje. Wachtel je izračunal dedno obremenjenost raka pri 60 odstotkih, od katerih se v resnici pokaže samo 25 odstotkov v neposredni zvezi s preteklimi generacijami. Pri ostalih 35 odstotkih je rak v smislu Mendelovih pravil recesiven in ga moramo iskati ter ugotoviti pri prastarih in v stranski rodbinski vrsti. Zanimivo je, da se pokažejo najboljši uspehi ravno pri teh primerih raka, ker je med trajno izločenimi 80 odstotkov takih, ki so bili dedno obremenjeni.

S paritvijo za rakom obolelih miši je Maud Sny spravila število obolelih živali na 100%. Vendar pa poudarja ta ameriška raziskovalka, da se ne podeduje rak sam na sebi, ampak samo sprejemljivost. Pri teh živalih so pač rasna svojstva, ki jih je mogoče ustvariti s primernim umetnim križanjem. Tudi različna človeška plemena in rase niso glede raka enake. Severni in alpski narodi so raku bolj podvrženi kakor južnjaki. Umrljivost za rakom, ki znaša povprečno 13 na 10.000, je na Španskem najmanjša (7), pri Japoncih 6,8, pri Italijanih 6,3, pri Indijancih 6 na 10.000, pri Zamorcih pa je baje še nižja. Po drugi strani pa imajo posamezni narodi posebno organsko sprejemljivost. Tako je pri Japoncih pogosten primarni rak na jetrih, ki ga pri nas skoraj ne poznamo, pri Kitajcih pa rak na požiralniku.

V zadnjih letih je Fibinger proučeval in spoznal neke oblike želodčnega katarja kot povzročitelja želodčnega raka. Zaradi teh okoliščin je jasno, da morajo biti še drugi vzroki, ki vplivajo na razvoj raka. Löwen je ugotovil, da morejo povzročiti rak tudi nekatere umetne smolnate tvarine v prehranjevalnih sredstvih, če jih človek dalje časa uživa v manjših množinah. Rak se je izkazal v splošnem danes kot posledica neradne izmenjave tvarin. O bistvu teh motenj pa si zdravniki še niso edini. Freund pa vidi vzrok raka v nekaterih kislinah, imenovanih Kazinom, ki jih povzročajo posebne Koli-bakterije.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Bernard je pogledal kvišku in zamrmral: »Prinesite mi pijačo!«

»Recimo, čašo lahkega San Severa«, je rekel Časlavský natakarku.

Belo oblečeni natakark je odšel. Bernard je bil že spet kakor človek, ki takoj pade v kataleptično stanje. Na videz ni bilo vzroka, da bi imel Časlavský sum na tega človeka. Astenburg — tega imena ni bilo v pismih, ki jih je pošiljal sin iz vojne. Toda navzlic temu, da je bilo verjetno, da sin ni prišel z mladim Astenburgom v stik, je nekaj Časlavskega izpodbadalo, naj izrabi ugodno priliko in vpraša tudi njega. Saj je bilo mogoče, da je Astenburg vsaj slišal o tem pripovedovati.

Da, toda morda je bilo mogoče še kaj drugega. Časlavský ni slutil, kaj bi moglo to biti, toda bilo je gotovo nekaj izpodbadajočega, ki je velo iz tega človeka.

Časlavský je nekaj blebetal, Bernard ga ni poslušal. Zmerom bolj se je nagibal k neki rešitvi, a ta je bila tako neprijetna, da si doslej ni upal odkrito o njej premišljati. Prišla mu je na misel, ko je odhajal iz Volosjanke. Toda ta misel se je v njem samo zrcalila. Bilo je nekaj podobnega, kakor če gleda človek na nočno nebo in uzre na njem majhno svetlo mesto, ki se giblje. Presenečen je zaostрил svoj pogled na to mesto. Zdi se mu, da ga vidi povsem jasno. Toda zdajci mesto ugasne in je spet temno kakor njegova okolica. Ko pa človek čez nekaj časa spet pogleda, ga spet uzre. Morda je halucinacija, morda

88

je ujel odsvit vojaškega vežbanja s heliografi, morda je videl čudež, kdo ve. V tem trenutku je iz blebetanja Časlavskega slišal nekoliko besed, ki so vzbudile njegovo pozornost. »Mislim«, je ravno rekel Časlavský, »da vam še nisem povedal, da so mi ljudje vaše starosti posebno simpatični. Veste, moj sin, če bi bil seveda med živimi, bi bil menda prav toliko star. Toda revež se mi ni več vrnil.«

Časlavský je hitel, da mu ne bi spet zaspal, in je iztisnil na svojem mrzlem obrazu žabji smehlaj. »Res ste se pošteno premočili, gospod Astenburg«, je rekel.

Bernard se je šele zdaj ozrl na svojo skozinsko premočeno obleko. »Nič ne dé«, je zamrmral.

»Jaz bi zbolel«, je govoril Časlavský, »toda vi, to je seveda razlika. Bivši častnik s fronte že nekaj prenese.«

Kaj, če mu ta mladenič reče, da ni bil nikoli na fronti? To pa se ni zgodilo. Bernard je zaspano zamrmral. Časlavský s tem svojim hinavskim zanimanjem mu je bil iz duše zopr. Sicer pa ga je težko razumel. Če bi mu bil kdaj kdo rekel, da so vprašanja na svetu, ki jih človek ne razreši, tudi če ima za to iskreno voljo, bi se mu bil posmejal. Toda življenje ni tako preprosto, kakor se zdi človeku opazovalcu, ki sedi na suhem in ki ga ne teži nič važnega. Ta stvar se je upirala vsaki rešitvi. Ni se dala izraziti, ni je bilo mogoče pozabiti in ni je bilo mogoče niti usmrtiti s kislino analize. Očitno je bila še četrta rešitev, morda čisto nesmiselna, morda nenavadno nevarna, nekaj kakor slap, kdo ve. Je stanje, ki da ljudem pozabiti na najhujšo krivdo, če gredo na primer po kolenih na Sveto goro pri Pribramu. So Lurdi in izguba spomina. Zdaj se je ravno začelo govoriti o najnovejšem zdravljenju, s psihoanalizo. In šele, ko bo to ali ono pomagalo, bo to causa finita.

Toda Sabino je seveda izgubil. Ali je mogoče pretrpeti izgubo take žene?

Bernard ga je raztreseno pogledal in zamomljaj svoje sožalje.

»Pošiljal sem ga na vojno z enakimi nadami, kakor vaš oče vas«, je govoril dalje Časlavský. »Mi očetje smo bili vsi sebičniki. Mislili smo, da se morda drugi ne vrnejo, naši otroci pa. Nisem imel sreče.« Časlavský je pomolčal. Izpraševanje je bilo očitno brez smisla, a navzlic temu je moral poskusiti. »Morda je to strašno neumno, toda kadar vidim mladega človeka, ki je bil v vojni, me nekaj sili, da bi ga vprašal, ali ni slučajno poznal mojega sina. Vem, da jih je bilo na milijone, toda vendar... Nenadno je izustil vprašanje, ki mu je ležalo na srcu. »Ker ste iz istega mesta, ste morda služili pri istem polku! Kateri je bil vaš polk?«

Oh, si je mislil Bernard, Sabina me ni imela nikoli resnično rada. Morda sploh ni možna tiste resnične človeške ljubezni, v kateri zmaga je kri in meso nad duhom. Začel je to verovati, toda navzlic temu je strašno trpel. To je bil najhujši udarec, ki ga je mogel zadeti.

Časlavský se ni mogel dočakati odgovora; dotaknil se je rame tega čudaka. Ko se je srečal z Bernardovim pogledom, mu je rekel smehljaje: »Ravno vas hočem nadlegovati že vdrugeč z vprašanjem, pri katerem polku ste služili?«

»Pri dvaindevetdesetem«, je odgovoril Bernard. Časlavský je malone poskočil. Srce mu je močno bilo. No torej, je pomislil zmagoslavno, ali mi ni pravilno nekaj že od prvega trenutka, da pri tem človeku nekaj izvem? »To je res čudno«, je vzkliknil. »to je bil tudi polk mojega sina. Zdaj začnem res verovati, da ste ga morda poznali...«

Bernard je zmajal z glavo: »Ne spominjam se. Kako se je imenoval vaš sin?«